

Hagvísar Seðlabanka Íslands

Yfirlit um þróun efnahagsmála

Seðlabanki Íslands

Október 2004

Yfirlit efnahagsmála

- Verðbólga jókst á ný í október. Vísitala neysluverðs og kjarnavísitölunnar hækkuðu um 0,8% milli mánaða. Útsölulok og hækkun húsnæðiskostnaðar skýra $\frac{3}{4}$ hluta hækkunar vísitölu neysluverðs í október. Verðbólgu sl. ár má fyrst og fremst rekja til hækkunar húsnæðiskostnaðar, bensín- og olíuverðs. Verðbólguvæntingar mældar með verðbólguálagi ríkisskuldabréfa hækkuðu í kjölfar birtingar vísitölu neysluverðs í október.
- Íbúðaverð á höfuðborgarsvæðinu hækkaði um 3,3%, en í ágúst hafði það lækkað um 1,3% vegna áhrifa breytinga á lánum Íbúðalánasjóðs á staðgreiðsluverð. Í september nam tólf mánaða hækkun vísitölnnar 14,3%. Markaðsverð húsnæðis í vísitölu neysluverðs hækkaði helmingi minna á sama tíma. Vísbendingar eru um að aukið framboð á lánsfé á lægri vöxtum sé farið að hafa áhrif á fasteignamarkaðinn og að útlán aukist. Þinglýstum kaupsamningum vegna íbúðarhúsnæðis hefur fjölgað mikið á höfuðborgarsvæðinu og á Akureyri undanfarnar vikur. Á fjórum vikum til 21. október var fjöldi þeirra 1.137, eða u.þ.b. þriðjungi fleiri en á sama tíma í fyrra og nær tvöfalt fleiri en á fjórum vikum til 26. ágúst í ár (649).
- Velta á fasteignamarkaði hefur einnig tekið kipp. Á höfuðborgarsvæðinu og á Akureyri var veltan rúmlega fimm milljörðum eða 40% meiri í september en á sama tíma í fyrra þrátt fyrir að útlán Íbúðalánasjóðs hafi dregist saman um tæpan milljarð.
- Tólf mánaða vöxtur útlána innlánsstofnana hefur aukist og var í lok september 26,6%, eða þremur prósentum meiri en í ágúst. Verðtryggð útlán innlánsstofnana til einstaklinga jukust um rúmlega 11 ma.kr. í september. Líklegt er að vöxturinn skýrist að mestu leyti af auknum íbúðaveðlánum viðskiptabankanna til einstaklinga, til kaupa á húsnæði, endurfjármögnunar eða einkaneyslu. Á móti vegur að töluvert var um uppgreiðslur lána hjá Íbúðalánasjóði frá 23. ágúst til septemberloka, eða sem nam 13,2 ma.kr. Einnig hefur eitthvað verið um uppgreiðslur lána hjá lífeyrissjóðum.
- Í þessari viku hefur gengi hlutabréfa fallið nokkuð hratt, en eins og oft hefur verið bent á var hlutabréfaverð orðið afar hátt á flesta mælikvarða. Nýlegt hlutafjárútboð KB-banka og áform hlutafélaga um hlutafjárukningu á næstu mánuðum gætu einnig hafa stuðlað að verðlækkun hlutabréfa.
- Vinnuafslnotkun dróst saman á þriðja ársfjórðungi miðað við sama ársfjórðung í fyrra, samkvæmt vinnumarkaðskönnun Hagstofunnar. Atvinnuþátttaka minnkaði um tæplega 3%, eða um 4.800 manns. Minni atvinnuþátttaka skýrist fyrst og fremst af fækkun starfandi kvenna og fólks af báðum kynjum í yngsta aldurshópnum (16-24). Þrátt fyrir lengri meðalvinnutíma dróst heildarfjöldi vinnustunda saman um 0,6%, eða tæplega 30 þúsund klst. Skýringin virðist liggja í fækkun ungs fólks með stuttan vinnutíma. Heildarfjöldi vinnustunda fólks í yngsta aldurshópnum dróst saman um tæplega 150 þúsund klst.

I Verðlagsþróun og verðbólguvæntingar

Verðbólga jókst á ný í október þegar vísitala neysluverðs hækkaði um 0,8% frá fyrra mánuði. Tólf mánaða hækkun vísitölu neysluverðs í október var heldur meiri en í september og nam 3,7%, en í júní fór verðbólgan í 3,9%. Kjarnavísitala 1 hafði í október hækkað um 3,1% frá fyrra ári, en kjarnavísitala 2, sem undanskilur einnig opinbera þjónustu, hafði hækkað um 2,9%. Að húsnæðisliðnum undanskildum var árshækkun vísitölu neysluverðs 2,7%.

Markaðsverð húsnæðis hækkaði um 1,5% milli september og október og hefur hækkað um 8,6% á tólf mánuðum. Á sama tíma hækkaði húsaleiga um 9,8%. Á fyrri

hluta ársins hækkaði markaðsverð hraðar en leigan, en húsaleiga hefur verið að vinna bilið upp að undanfögnu.

Bensín- og olíuverð hækkaði um 2,1% milli september og október. Sl. tólf mánuði hefur það hækkað um tæplega 19,3% og skýrir 0,7% af hækkun vísitölu neysluverðs á tímabilinu.

Verð á fötum og skóm hækkaði um 6,2% milli mánaða og hækkaði samanlagt um 14,2% í september og október, eftir að sumarútsölum lauk. Verð á fötum og skóm er þó 1% lægra en það var við upphaf sumarútsölu sem telja má eðlilegt í ljósi sterkara gengis krónunnar.

Verðbólguvæntingar mældar með verðbólguálagi ríkisskuldabréfa jukust nokkuð í október frá fyrri mánuði. Það sem af er október voru verðbólguvæntingar mældar með þessum hætti að meðaltali 3,4% til tveggja ára og 3,9% til fimm ára. Í september var verðbólguálag ríkisskuldabréfa að meðaltali 3,2% til tveggja ára og 3,6% til fimm ára.

II Framleiðsla og eftirspurn

Nýjustu vísbendingar um einkaneyslu eru nokkuð misvísandi. Áfram dró úr vexti greiðslukortaveltu í september en þá var tólf mánaða breytingin 3,7% og hefur ekki verið minni á árinu. Nýskráning bifreiða tók hins vegar við sér í september þegar rúmlega 30% fleiri bílar voru skráðir en á sama tíma í fyrra. Dagvöruvelta á þriðja ársfjórðungi var 5,1% meiri en ársfjórðunginn á undan, sem er mun meiri vöxtur en milli sömu ársfjórðunga í fyrra. Á fyrstu níu mánuðum þessa árs jókst dagvöruveltan um 3,8% á föstu verði, sem er tæplega ½ prósentu minni aukning en á sama tíma í fyrra. Vöxtur skatttekna af innflutningi hefur aukist eftir því sem liðið hefur á árið í takt við aukinn viðskiptahalla.

Könnun Gallup fyrir Seðlabankann og fjármálaráðuneytið um rekstraráform fyrirtækja næstu mánuði og mat þeirra á þróun lykilstærða í efnahagslífi var gerð á tímabilinu 9. - 28. september, meðal 400 stærstu fyrirtækja landsins. Vísitala efnahagslífsins hefur aldrei staðið hærra frá því að fyrst var spurt, fyrir tveimur árum. Þá ríkir bjartsýni sérstaklega um næstu sex og einnig að nokkru leyti næstu tólf mánuði. Mikill meirihluti telur að ástandið verði svipað eða betra og flestir svarendur búast við vaxandi eftirspurn, bæði innanlands og erlendis. Vísitala fjárfestingar hefur aldrei farið hærra og sama gildir um veltu, hagnað og vísitölu starfsmannafjölda. Að meðaltali gera stjórnendur ráð fyrir að laun hækki um 2,6% næstu sex mánuði, en um 3,9% yfir árið 2005. Ef litið er til næstu tólf mánaða búast menn að meðaltali við að stýrivextir Seðlabanka verði orðnir 8,1% í lok tímabilsins og að vísitala neysluverðs hækki um 3,6%, en 6,5% næstu 24 mánuði. Loks er það meðalmat svarenda að gengi krónunnar muni veikjast um 1,7% á næstu tólf mánuðum.

Væntingar almennings voru í takt við væntingar forsvarsmanna fyrirtækja í september, en í október lækkaði hins vegar væntingavísitala Gallup í 116,6 stig eftir samfellda hækkun þrjá mánuði í röð. Allar undirvísitölur lækka og væntingar til framtíðar eru minni en álit á núverandi ástandi. Af undirvísitölum lækkar mest mat á efnahagslífinu, sem er meðaltal svara við mati á ástandi í efnahagslífi í dag og eftir sex mánuði. Mat á atvinnuástandinu lækkar líka en ekki eins mikið og stendur vísitalan eftir sem áður hærra en undanfarna mánuði að september frátöldum. Vísbendingar eru um að verkfall kennara hafi haft áhrif á þessar niðurstöður.

III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði

Í september var 0,3 ma.kr. afgangur á vöruskiptum samanborið við 4,6 ma.kr. halla í september í fyrra. Uppsafnaður vöruskiptahalli fyrstu níu mánuði þessa árs nam tæplega 27 ma.kr. Fyrstu níu mánuði ársins jókst verðmæti útflutnings á föstu gengi um 8,8% frá fyrra ári. Fyrstu níu mánuði ársins jókst útflutningsverðmæti sjávarafurða um 5¾% og

iðnaðarvöru um 13¼% frá fyrra ári. Innflutningur í september var nær óbreyttur frá september í fyrra. Þótt hægt hafi á vexti innflutnings frá fyrra ári, var hann rúmlega 18% fyrstu níu mánuði ársins á föstu gengi.

Hráolía hefur hækkað um 75% sl. tólf mánuði. Hinn 22. október kostaði olíufatið rúmlega 52 Bandaríkjadali. Bensínverð hefur hækkað nokkuð meira á sama tíma, eða um 80%. Miðað við framvirkt verð er lækkunar ekki að vænta fyrr en seint á næsta ári. Hrávöruverð (annað en eldsneyti) hefur hækkað um rúmlega helming sl. tólf mánuði og ekki verið hærra síðan árið 1996.

Aflabrögð í september voru mun lakari en fyrir ári og aflaverðmæti dróst saman. Fyrstu níu mánuði ársins var aflinn 235 þús. tonnum minni en á sama tíma í fyrra, fyrst og fremst vegna minni uppsjávarafla. Vel hefur hins vegar aflast af verðmætari fisktegu undum og samdráttur aflaverðmætis því minni, eða aðeins 1%.

IV Vinnumarkaður

Vísbendingar af vinnumarkaði benda enn til að eftirspurn sé að aukast, sérstaklega á höfuðborgarsvæðinu, þótt árstíðarleiðrétt atvinnuleysi standi í stað. Skráð atvinnuleysi minnkaði milli ágúst og september um 0,3 prósentur. Að teknu tilliti til árstíðarsveiflu var atvinnuleysi 3,3% og stóð nánast í stað milli mánaða, ívið lægra en í september í fyrra. Minna atvinnuleysi kvenna bæði á höfuðborgarsvæðinu og á landsbyggðinni skýrir lækkun skráðs atvinnuleysis, en atvinnuleysi karla á landinu öllu stóð í stað þrátt fyrir örlitla aukningu á landsbyggðinni. Skráð atvinnuleysi hjá vinnumiðlunum á þriðja ársfjórðungi var 2,8%, en 2,6% samkvæmt vinnumarkaðskönnun Hagstofunnar.

Á þriðja ársfjórðungi minnkaði atvinnuþátttaka um tæplega 3 prósentur samkvæmt vinnumarkaðskönnun Hagstofunnar miðað við sama ársfjórðung 2003. Fækkun starfandi fólks, fyrst og fremst kvenna, skýrir minni atvinnuþátttöku því sem næst að fullu. Á sama tíma dróst heildarfjöldi vinnustunda saman um 0,6%.

Framboð lausra starfa hjá vinnumiðlunum eykst enn. Aukningin sl. þrjá mánuði hefur eingöngu verið á höfuðborgarsvæðinu þar sem lausum störfum fjölgaði um 135% miðað við sama tíma í fyrra. Nýjum atvinnuleyfum fjölgar enn, en nokkuð hefur hægt á fjölguninni undanfarna þrjá mánuði.

V Opinber fjármál

Tekjujöfnuður ríkissjóðs var neikvæður um 8½ ma.kr. til ágústloka 2004 sem er 2 ma.kr. meiri halli en á sama tíma árið 2003. Þegar leiðrétt hefur verið fyrir eignasölu árið 2003 og bókhaldsbreytingum virðist afkoma ríkissjóðs u.þ.b. 14½ ma.kr. betri fyrstu átta mánuði ársins en í fyrra.

Heildarútgjöld fyrstu átta mánuði ársins hækkuðu um 4% umfram verðlag, en eftir leiðréttingar hækkuðu útgjöldin um 1½%. Á sama tíma jukust tekjur um 3% að raunvirði, en 11% ef sleppt er tekjum af eignasölu 2003. Tekjur af virðisaukaskatti hækkuðu um 10% og tekjur af innflutningsgjöldum um 19% umfram verðlag fyrstu átta mánuði 2004 miðað við sama tíma í fyrra. Tekjur af tekjuskatti einstaklinga og tryggingagjaldi hækkuðu jafnframt um 9% að raungildi milli ára.

Fjárlagafrumvarp fyrir næsta ár gerir einungis ráð fyrir 5½ hækkun tekna að nafnvirði vegna áforma um lækkun tekjuskatts einstaklinga, en spáð er 9% nafnvexti landsframleiðslu og heildarlauna og 9½% vexti einkaneyslu.

Gert er ráð fyrir að gjöld vaxi um tæplega 5% að nafnvirði, sem er um 4 prósentum minna en frumvarpið áætlað að landsframleiðslan vaxi. Útgjaldamarkmiðum á næsta ári á að ná með almennu aðhaldi fremur en skýrt mörkuðum niðurskurðaráformum.

VI Eignamarkaðir

Í september hækkaði vísitala fasteignaverðs á höfðuborgarsvæðinu um 3,3% frá fyrri mánuði. Undanfarna þrjú mánuði nemur hækkunin 5%, sl. sex mánuði 8,6% og 14,3% undanfarna tólf mánuði. Þinglýstum kaupsamningum vegna íbúðarhúsnæðis á höfuðborgarsvæðinu og Akureyri hefur fjölgað ört undanfarnar vikur. Á fjórum vikum til 21. október var 1.137 samningum þinglýst, sem er u.þ.b. þriðjungs fjölgun frá sama tíma í fyrra og næstum tvöföldun frá fjögurra vikna tímabilinu til 26. ágúst í ár.

Úrvalsvísitalan hafði hinn 22. október hækkað um 82% frá áramótum og um 103% sl. 12 mánuði. Hækkunin skýrist að mestu leyti af hækkun á gengi hlutabréfa útrásarfyrirtækja þ.m.t. fjármálafyrirtækja. Undanfarna daga hefur gengi hlutabréfa hins vegar fallið hratt.

VII Fjármálamarkaður

Raunstýrivextir metnir með verðbólguálagi til tveggja ára voru að meðaltali 3,4% á tímabilinu frá vaxtahækkun Seðlabankans í september fram að birtingu vísitölu neysliverðs 12. október. Frá þeim degi til 22. október mældust raunstýrivextir aðeins 3%. Metnir með verðbólguálagi til þriggja og fjögurra ára eru raunstýrivextir ívið lægri.

Ávöxtunarferill óverðtryggðra ríkisbréfa bendir til þess að markaðurinn geri ráð fyrir að stýrivextir verði hækkaðir um ½ prósentu á næstu þremur mánuðum og 1 prósentu á næstu tveimur árum.

Gengi krónunnar hefur styrkst nokkuð frá því í september. Gengisvísitala krónunnar fyrstu þrjár vikur októberbermánaðar var að meðaltali tæplega 0,6% lægri en í september. Gengi krónunnar hækkaði um 1,7% gagnvart Bandaríkjadal, 0,2% gagnvart evru og 1,5% gagnvart bresku pundi.

Tólf mánaða vöxtur innlendra útlána innlánsstofnana hefur aukist og var í lok september 26,6%, eða þremur prósentum meiri en í ágúst, en án áætlaðrar gengis- og verðuppfærslu var vöxturinn 27,6%.

VIII Erlend efnahagsmál

Hækkandi olíuverð veldur óvissu um framtíð efnahagsbata í heiminum. Ástandið á vinnumarkaði í Bandaríkjunum batnar lítt og iðnaðarframleiðslan jókst aðeins um 0,1% í september. Væntingavísitölur neytenda hafa dalað talsvert að undanfögnu.

Í Japan hefur dofnað aftur yfir efnahagslífinu og landsframleiðslutölur fyrir annan ársfjórðung voru lægri en fyrir næstu tvo á undan. Slaknað hefur á útflutningi sem hefur haldið uppi hagvextinum vegna aðhaldsaðgerða í Kína, mikilvægasta útflutningsmarkaði Japana, og innanlandseftirspurn er veik. Verðhjöldun hefur aukist aftur en atvinnuleysi stendur í stað.

Í Bretlandi varð minni hagvöxtur á 3. fjórðungi en næstu tvo ársfjórðungana á undan og framleiðslugeirinn hefur staðnað á ný eftir að hafa náð sér á strik í sumar. Enn er spennan á vinnumarkaði og einkaneysla mikil. Sterkt pund vinnur á móti áhrifum hækkandi olíuverðs og verðbólga mældist 1,1% í september.

Á evrusvæði ríkir deyfð og iðnaðarframleiðslan dróst saman frá fyrri mánuði í öllum stærstu hagkerfunum í ágúst. Atvinnuleysi er mikið og væntingavísitölur benda ekki til bata.

Í Hagvísunum er notast við talnagögn sem tiltæk voru 28. október 2004.

Yfirlitstafla Hagvísu

I Verðlagsþróun og verðbólguvæntingar ¹	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Breyting (%)			Áhrif á VNV (%)	12 mán. br. fyrir ári (%)
			frá fyrri mánuði	yfir 6 mánuði ²	yfir 12 mánuði		
Vísitala neysluverðs (VNV) (maí 1988=100)	október '04	237,4	0,8	4,7	3,7	.	2,2
Kjarnavísitala 1 (VNV án búvöru, grænmetis, ávaxta og bensins)	október '04	133,8	0,8	3,5	3,1	2,7	2,9
Kjarnavísitala 2 (kjarnavísitala 1 án opinberrar þjónustu)	október '04	134,0	0,8	3,4	2,9	2,3	2,6
Innlendar vörur án búvöru og grænmetis	október '04	130,3	0,2	4,0	1,5	0,2	0,1
Búvörur og grænmeti	október '04	121,7	0,7	9,9	3,6	0,2	-1,3
Innfluttar vörur án áfengis og tóbaks	október '04	112,7	1,8	3,6	3,1	0,9	-1,4
- mat- og drykkjarvörur	október '04	120,2	0,5	0,0	0,6	0,0	-6,7
- nýr bíll og varahlutir	október '04	119,7	0,7	1,7	2,9	0,2	2,4
- bensín	október '04	141,7	2,0	26,7	19,2	0,7	-5,1
- innfluttar vörur aðrar	október '04	101,3	2,3	0,2	-0,1	0,0	-1,3
Húsnæði	október '04	184,0	0,9	10,4	7,5	1,4	10,3
Opinber þjónusta	október '04	136,2	0,3	3,2	5,1	0,4	6,3
Önnur þjónusta	október '04	140,1	-0,1	1,4	2,3	0,5	1,5
Dagvara	október '04	122,4	0,3	4,2	-0,2	0,0	-2,2
Innflutningsgengisvísitala (31. des. 1994=100)	30. sept. '04	103,0	-0,6	-3,1	-3,1	.	-2,8

	Nýjasta tímabil	Vænt 12 mán. verðbólga	Breyt. frá síðustu könnun	Vænt 12 m. verðbólga fyrir ári	Vænt verðbólga á árs kvarða næstu 2 ár	Hugmynd um verðb. sl. 12 mán.
Verðbólguvæntingar m.v. verðbólguálag vaxta ³	22. október '04	3,5	.	.	3,6 3,7	.
Verðbólguvæntingar fyrirtækja	september '04	3,6	0,8	2,9	3,2	.
Verðbólguvæntingar almennings	ágúst '04	4,0	0,7	3,4	.	3,5

1. Grunn tímabil vísitalna: Vísitala neysluverðs: maí 1988; aðrar verðvísitalur undirflokkna: mars 1997=100. 2. Umreiknað til ársraða. 3. Reiknað verðbólguálag til 2 og 3 ára miðað við mismun ávöxtunarkröfu óverðtryggðra ríkisbréfa og verðtryggðra spariskírteina með sama líftíma.

II Framleiðsla og eftirspurn	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Gildi	Breyt. frá f. ári (%)
Landsframleiðsla (ma.kr.)	2. ársfj. '04	215,3	199,0	.	6,4	421,9	5,5
Þjódarútgjöld (ma.kr.)	2. ársfj. '04	233,3	209,7	.	8,7	444,8	8,6
Einkaneysla (ma.kr.)	2. ársfj. '04	125,0	114,2	.	6,5	239,9	7,2
Samneysla (ma.kr.)	2. ársfj. '04	56,6	53,4	.	2,2	110,9	2,0
Fjármunamyndun (ma.kr.)	2. ársfj. '04	53,4	42,5	.	21,0	92,4	19,3
Útflutningur vöru og þjónustu (ma.kr.)	2. ársfj. '04	76,5	67,6	.	7,4	149,0	5,6
Innflutningur vöru og þjónustu (ma.kr.)	2. ársfj. '04	-94,5	-78,3	.	12,9	-172,0	13,6
Velta innanlandsgreina skv. virðisaukaskýrslum (ma.kr.) ¹	maí-júní '04	169,0	153,4	-4,5	6,4	466,5	11,9
Dagvöruvelta (nóv. 2001=100)	september '04	109,7	104,6	-4,9	4,9	111,8	3,8
Greiðslukortavelta (ma.kr.) ¹	september '04	49,4	46,7	7,2	3,7	417,2	8,1
Velta skráðra fyrirtækja (ma.kr.)	jan.-júní '04	118,6	100,7	.	18,0	118,6	18,0
Sementssala (þús. tonn)	september '04	22,5	16,9	17,5	33,2	148,7	47,0
Nýskráning bifreiða (stk.)	september '04	1.318	1.009	17,5	30,6	12.594	27,1

Skýring: Allar breytingar fjárhæða á milli tímabila eru raunbreytingar. 1. Breytingar eru reiknaðar út frá árstíðarleiddum tölum.

III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Gildi	Breyt. frá f. ári (%)
Verðlag sjávarafurða í erlendum gjaldmiðli (jan. 1999 = 100)	september '04	96,2	95,5	0,7	0,8	94,6	-3,6
Verðlag áls á heimsmarkaði (\$/tonn)	september '04	1.724	1.416	1,8	21,8	1.680	19,8
Verð olíu á heimsmarkaði (\$/fat)	september '04	43,4	25,2	3,3	71,9	36,5	28,5
Botnfiskafli (þús. tonn)	september '04	39,2	42,2	-3,4	-7,3	392,7	2,6
Uppsjávarafli (þús. tonn)	september '04	21,8	49,2	-33,1	-55,6	946,7	-20,0
Vöruútflutningur (án skipa og flugvéla, ma.kr.) ¹	september '04	19,4	14,4	38,5	39,2	148,6	9,5
- sjávarafurðir (ma.kr.) ¹	september '04	11,2	9,8	23,3	17,7	90,8	5,9
- ál (ma.kr.) ¹	september '04	3,8	2,6	38,2	49,5	27,6	6,2
- aðrar iðnaðarvörur (ma.kr.) ¹	september '04	3,6	1,6	125,0	134,2	24,7	22,0
Vöruinnflutningur (án skipa og flugvéla, ma.kr.) ¹	september '04	19,1	18,6	-7,2	6,2	171,0	18,3
Vöruskiptajöfnuður (án skipa og flugvéla, ma.kr.) ¹	september '04	0,3	-4,2	.	.	-22,4	.
Útflutningur þjónustu (ma.kr.) ¹	2. ársfj. '04	28,5	24,2	28,7	14,4	50,1	7,6
Innflutningur þjónustu (ma.kr.) ¹	2. ársfj. '04	33,0	27,8	20,6	15,1	59,8	12,4
Raugengi m.v. verðlag (1980=100)	3. ársfj. '04	97,0	92,0	1,2	5,4	96,5	2,5

1. Breytingar á vöru- og þjónustuviðskiptum við útlönd eru á föstu gengi.

	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá ¹		Frá ársbyrjun ²	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Gildi fyrri ári (%)	Breyt. frá
IV Vinnumarkaður og tekjur							
Fjöldi atvinnulausra.....	september '04	3.891	3.904	-561	-13	4.768	-5,7
Hlutfall atvinnulausra, árstíðarleiðrétt (% af mannafla).....	september '04	3,3	3,4	0,0	-0,1	3,2	-0,2
Atvinnuleysi skv. vinnumarkaðskönnun (% af mannafla).....	3. ársfj. '04	2,6	2,6	-1,4	0,0	3,2	-0,3
Laus störf á vinnumiðlunum.....	september '04	772	632	-26,7	22,2	661	39,0
Útgáfa nýrra atvinnuleyfa.....	september '04	128	131	-25,1	-2,3	1.047	80,2
Útgáfa atvinnuleyfa alls.....	september '04	272	381	-9,3	-28,6	2.624	10,1
Launavísitala (des. 1988=100).....	september '04	252,5	239,9	0,2	5,3	249,0	4,4
Kaupmáttur launa m.v. launavísitölu (1990=100).....	september '04	133,9	131,5	-0,2	1,8	133,5	1,4

1. Breytingar á fjölda atvinnulausra sýna fjölgun/lækkun; breytingar á hlutfalli atvinnulausra sýna hækkun/lækkun (einingin prósentá); allar breytingar vísitalna og breytingar á útgáfu atvinnuleyfa og fjölda lausra starfa eru hlutfallslegar (%). 2. Meðal mánaðarlegur fjöldi atvinnulausra og lausra starfa það sem af er árinu, meðaltal atvinnuleysishlutfalls en uppsafnaður fjöldi atvinnuleyfa. Breytingar á hlutfalli atvinnulausra sýna hækkun/lækkun (einingin prósentá); allar aðrar breytingar eru hlutfallslegar (%).

	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Gildi	Breyt. frá f. ári (%)
V Opinber fjármál							
Tekjuafgangur ríkissjóðs (ma.kr.).....	ágúst '04	-2,4	-3,8	-	-	-3,6	-
Tekjuafgangur ríkissjóðs, hlutfall af tekjum (%).....	ágúst '04	-10,6	-19,4	-	-	-2,0	-
Hrein lánsfjárförf (ma.kr.).....	ágúst '04	1,0	-3,8	-	-	9,5	-
Hrein lánsfjárförf (% af tekjum).....	ágúst '04	4,5	-19,3	-	-	5,3	-
Tekjur ríkissjóðs (ma.kr.).....	ágúst '04	22,5	19,5	1,5	11,0	181,0	10,8
- af virðisaukaskatti (ma.kr.).....	ágúst '04	7,8	7,0	4,4	8,1	59,9	10,1
- af staðgreiddum tekjuskatti & tryggingargj. (ma.kr.).....	ágúst '04	7,0	6,2	-6,1	9,0	57,1	8,7
- af innflutningi og áfengi (ma.kr.).....	ágúst '04	1,9	1,6	4,7	19,4	13,9	19,0
Útgjöld ríkissjóðs (ma.kr.).....	ágúst '04	24,9	23,3	5,1	2,8	184,7	1,3

Skýring: Allar tölur nema í tveimur öftustu dálkum miðast við 4 mánaða meðaltöl, fram til þess mánaðar sem tilgreindur er. Allar breytingar fjárhæða á milli tímabila eru raunbreytingar. Breytingar á bókun gjalda gera samanburð þeirra milli 2003 og 2004 vandmeðfarinn.

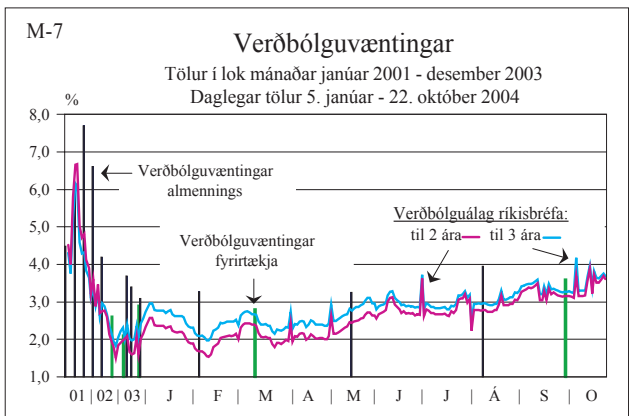
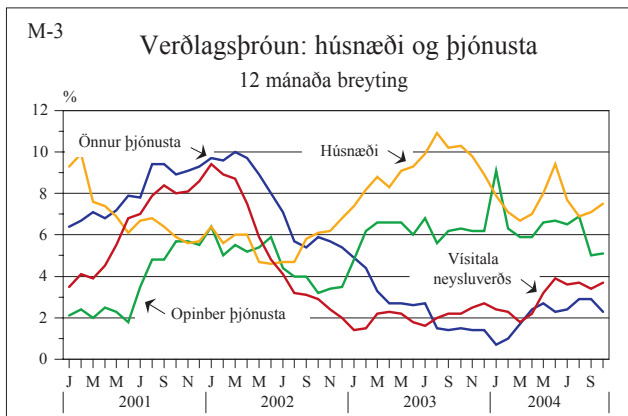
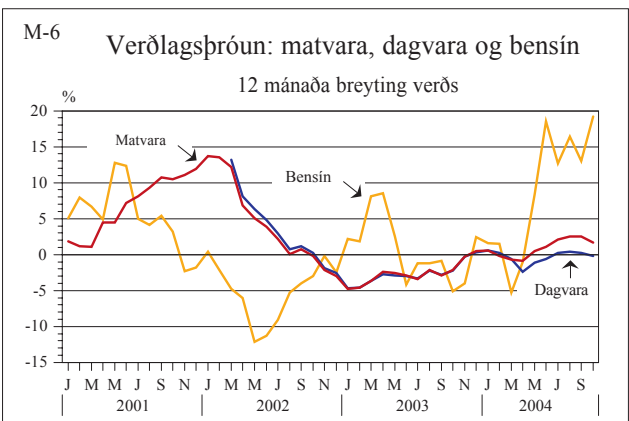
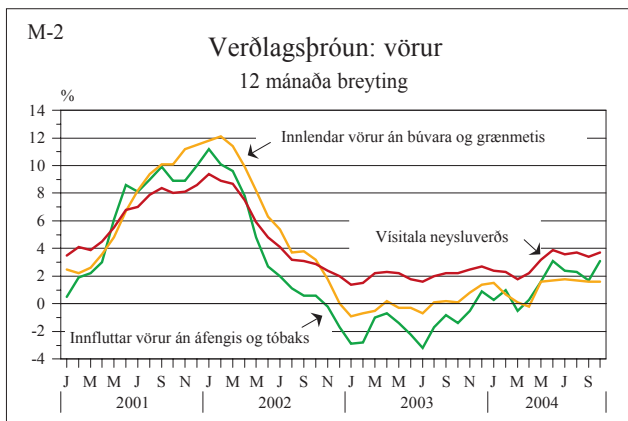
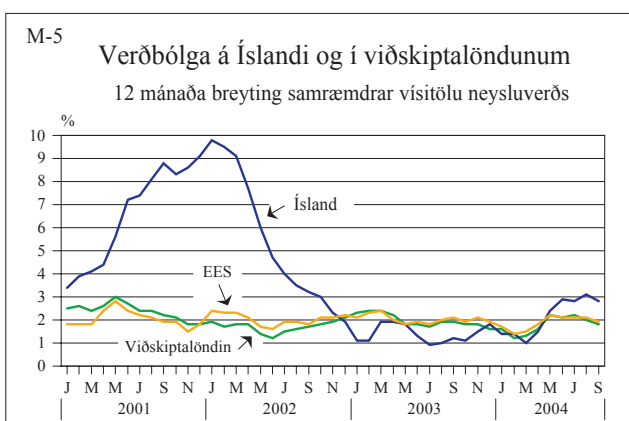
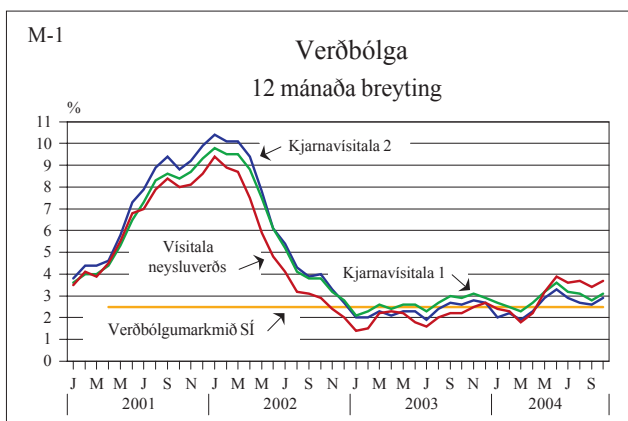
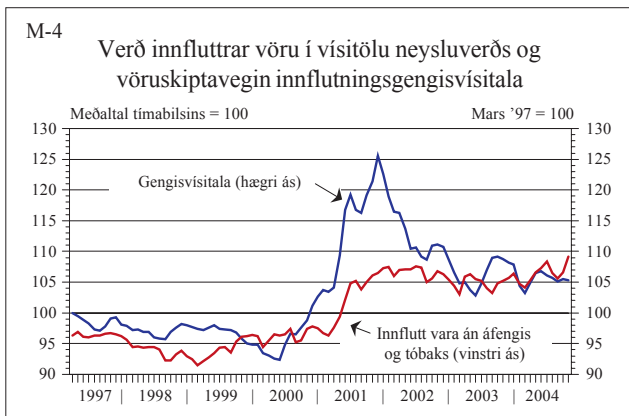
	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Meðal-tal	Breyt. frá f. ári (%)
VI Eignamarkaðir							
Úrvalsvísitala, mánaðarmeðaltal (des. 1997=100).....	sept. '04	3.556,7	1.791,1	10,1	98,6	2.802,7	89,2
Heildarvísitala aðallista, mánaðarmeðaltal (des. 1997=100)....	sept. '04	3.331,6	1.796,8	9,4	85,4	2.681,2	75,0
Velta, mánaðarleg (ma.kr.).....	sept. '04	99,2	91,0	123,4	9,0	465,2	24,0
Verð íbúða í fjölbýli á höfuðb.svæði (jan. 1999=100).....	ágúst '04	177,2	162,4	0,0	9,1	172,0	10,0
Raunverð íbúða alls á höfuðb.svæði (jan. 1996=100).....	sept. '04	148,5	134,3	2,9	10,6	141,8	7,8
Aflahlutdeild (kr./kg.).....	sept. '04	1.075	1.200	-0,5	-10,4	1.116	-8,0

	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Meðal-tal	Breyt. frá fyrri ári (%)
VII Fjármálamarkaðir							
Útlán innlánsstofnana til innlendra aðila (ma.kr.).....	september '04	993,5	784,8	2,6	26,6	.	.
að frádrægnum áætl. gengis- og vísitöluáhrifum ¹ (vísitala) ..	september '04	233,0	182,7	2,6	27,6	.	.
- að raungildi (jan. 2001=100).....	september '04	137,4	112,5	1,8	22,1	.	.
Útlán lánakerfisins (ma.kr.).....	júní '04	2.439	2.113	4,5	15,4	.	.
M3 (ma.kr.).....	september '04	568,6	474,0	8,5	20,0	.	.
Stýrivextir Seðlabankans (%).....	22. október '04	6,8	5,3	0,0	1,5	5,8	0,4
Peningamarkaðsvextir, 3ja mán (%).....	22. október '04	7,0	5,1	0,3	1,9	5,9	0,5
Ríkisvixlavextir, 3ja mán (%) ¹	22. október '04	6,8	4,5	0,1	2,3	5,8	0,8
Skammtímaraunvextir 3ja mán r.vix m.v. verðb.álag (%) ²	22. október '04	3,3	2,7	-0,1	0,6	3,1	0,2
Ávöxtunarkrafa ríkisbréfa, (3 ár, fl. RIKB 07 0209) (%) ²	22. október '04	7,7	6,5	0,0	1,2	7,4	0,6
Ávöxtunarkrafa ríkisbréfa, (9 ár, RIKB 13 0517) (%) ²	22. október '04	7,7	7,4	0,0	0,3	7,5	-0,1
Ávöxtunarkrafa húsbréfa til 25 ára (IBH 26 0315) (%) ²	22. október '04	4,7	4,5	0,0	0,2	4,5	-0,2
Ávöxtunarkrafa húsbréfa til 40 ára (IBH 41 0315) (%) ²	22. október '04	4,7	4,5	0,0	0,1	4,5	-0,2
Ávöxtunarkrafa spariskirteina til 5 ára (RIKS 05 0410) (%) ²	22. október '04	3,7	3,6	-0,1	0,1	3,8	-0,3
Ávöxtunarkrafa spariskirteina til 15 ára (RIKS 15 1001) (%) ²	22. október '04	3,5	4,2	-0,2	-0,7	3,9	-0,6
Meðalvextir óverðtryggðra útlána banka og sparisjóða (%) ²	22. október '04	12,4	11,8	0,2	0,6	11,7	-0,3
Meðalvextir verðtryggðra útlána banka og sparisjóða (%) ²	22. október '04	7,5	9,0	-0,1	-1,5	8,0	-1,2
Gengisvísitala krónunnar (31. des. 1991=100) ²	22. október '04	121,4	125,6	-0,6	-3,4	121,8	-1,1

1. Breytingar milli tímabila eru reiknaðar út frá tölum sem leiðréttar hafa verið fyrir sameiningu reksturs Glitnis og Íslandsbanka í maí 2003. 2. Allar tölur nema í tveimur öftustu dálkum miðast við 4 vikna meðaltöl, til þess dags sem tilgreindur er.

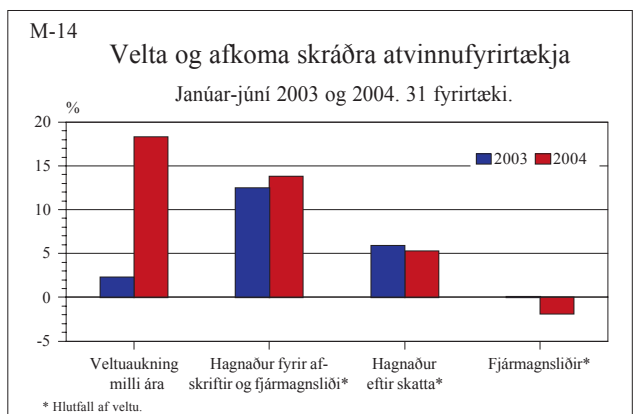
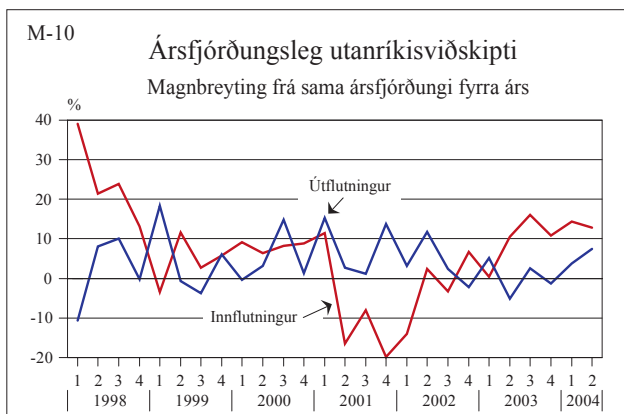
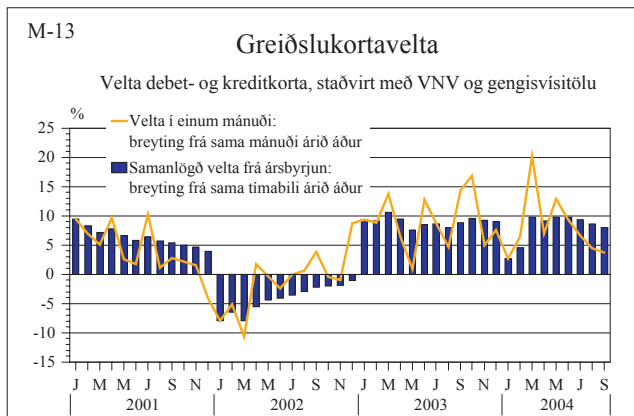
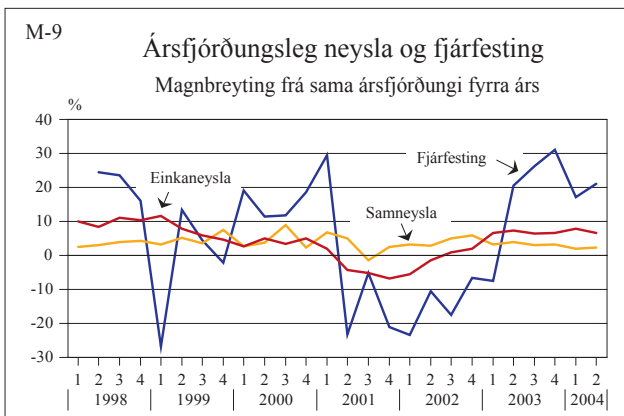
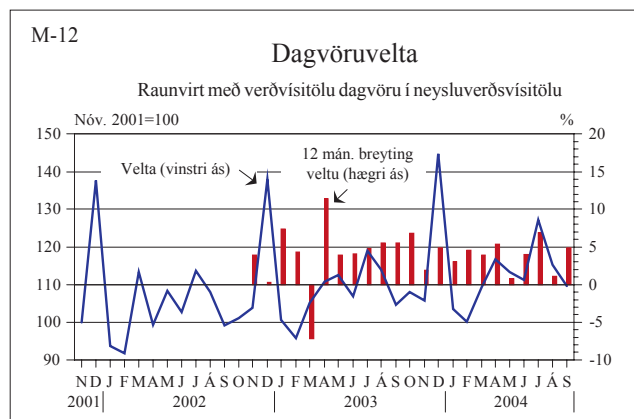
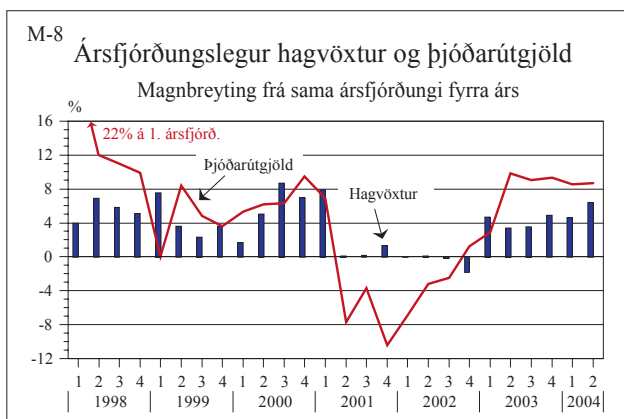
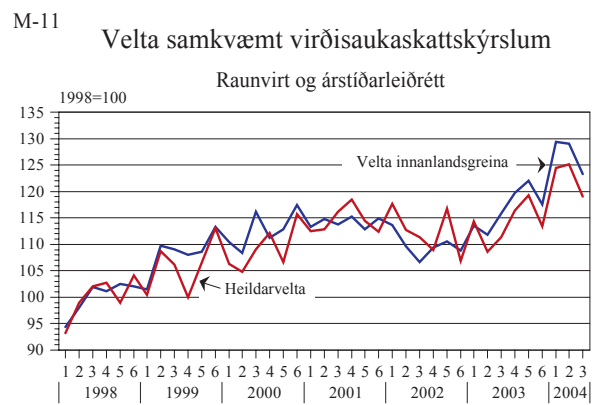
I Verðlagsþróun og verðbólguvæntingar

- Vísitala neysluverðs í september hækkaði um 0,8% frá fyrri mánuði.
- Kostnaður við eigið húsnæði jókst um 1,5% (vísitöluáhrif 0,2%).
- Verð á bensíni og olíu hækkaði um 2,1% (vísitöluáhrif 0,08%).
- Verð á fötum og skóm hækkaði um 6,2% í kjölfar útsölu- loka (vísitöluáhrif 0,33%).

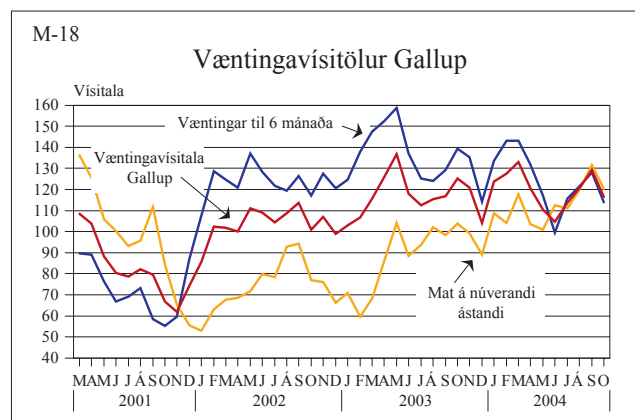
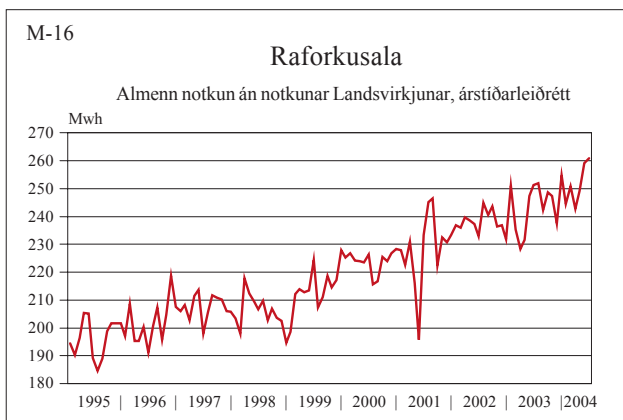
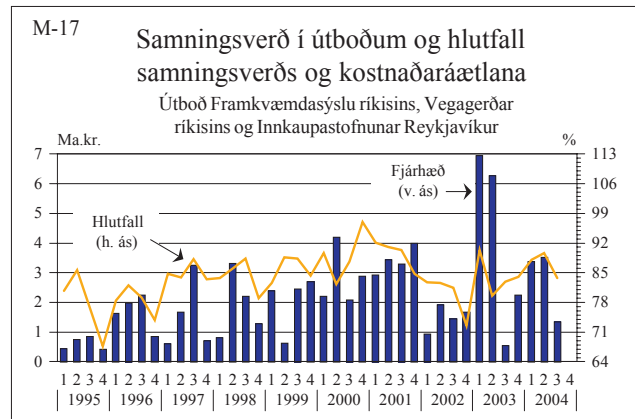
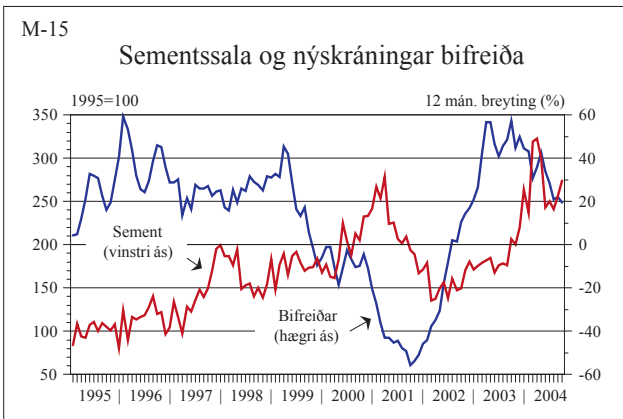

II Framleiðsla og eftirspurn

- Greiðslukortavelta í september var að raungildi 3,7% meiri en fyrir ári.
- Nýskráðar bifreiðar í september voru rúmlega 30% fleiri en fyrir ári.
- Væntingavísitala Gallup lækkaði í október eftir hækkun næstu þrjá mánuði á undan.

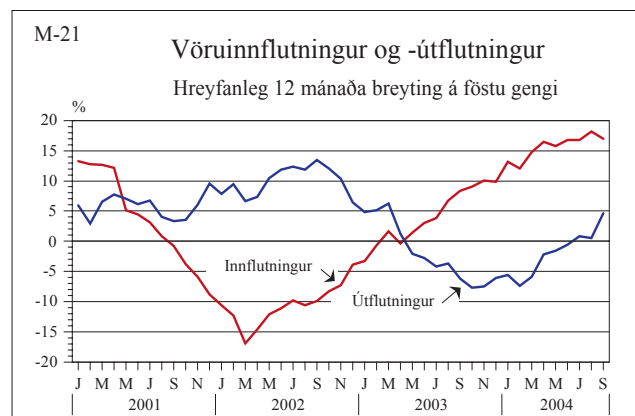
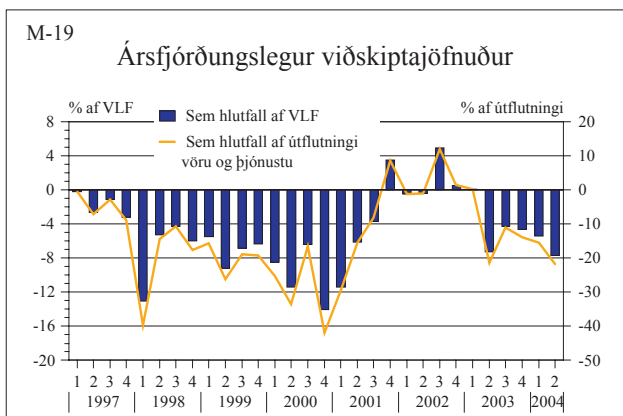
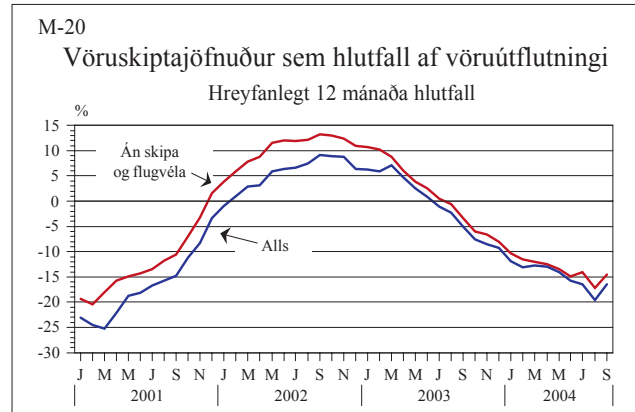

II Framleiðsla og eftirspurn

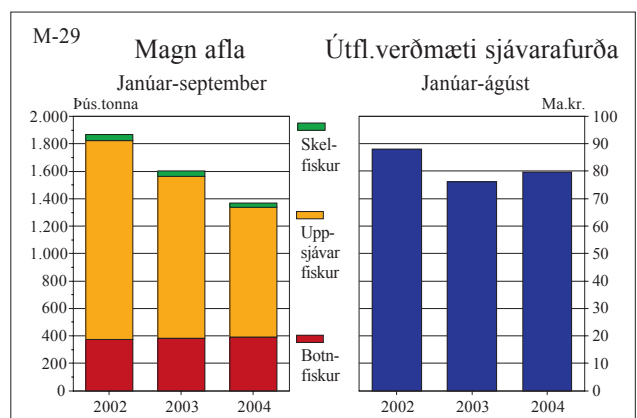
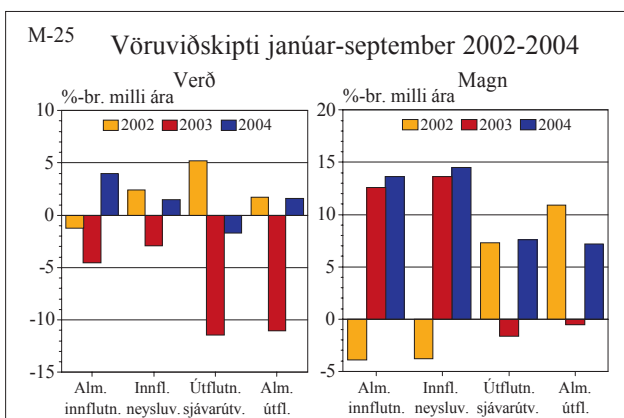
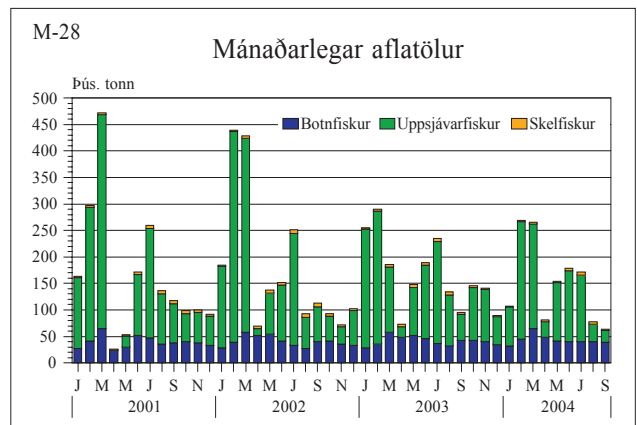
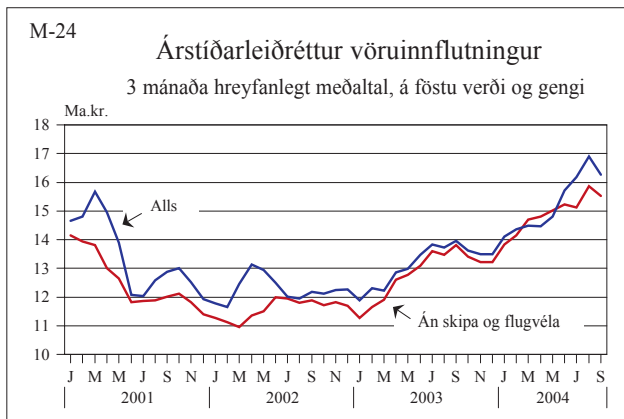
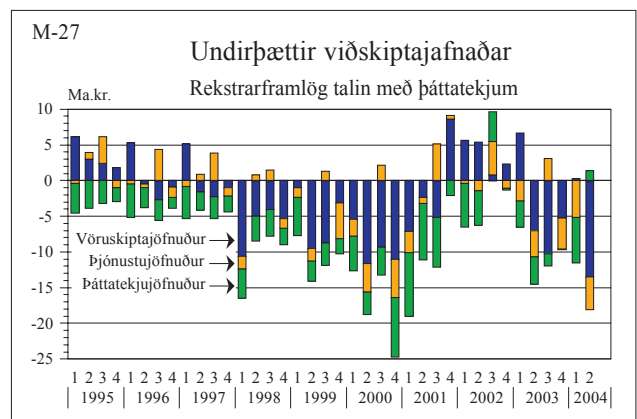
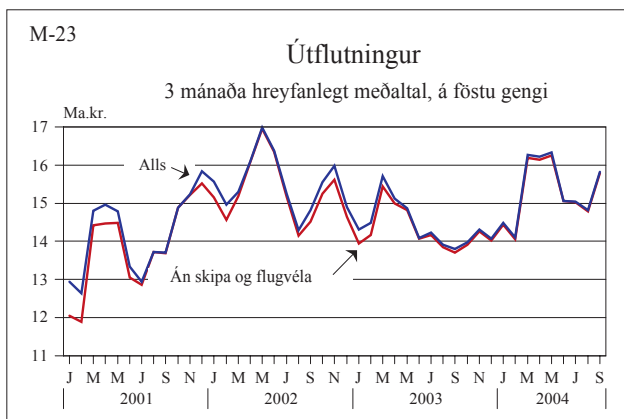
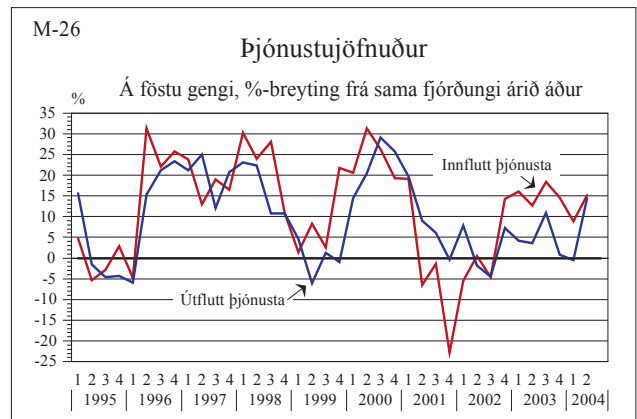
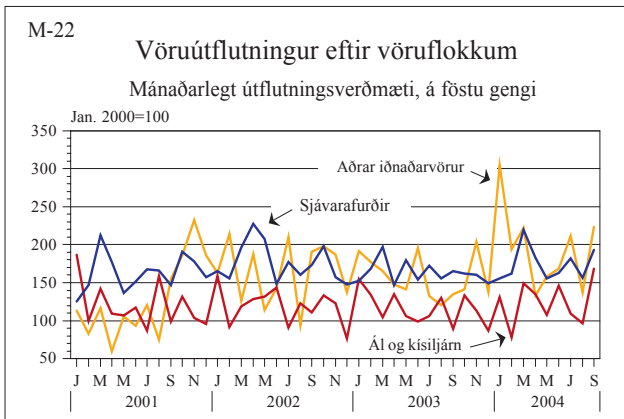

III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði

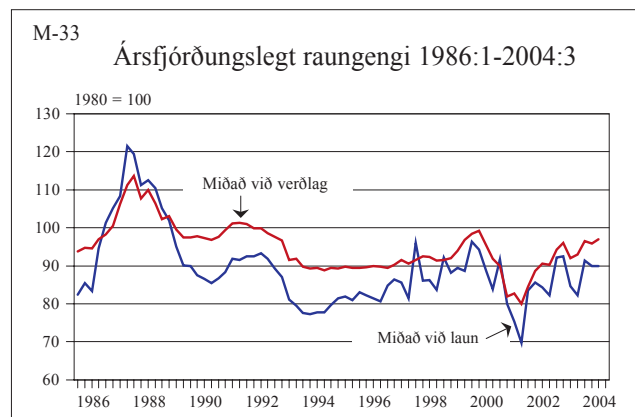
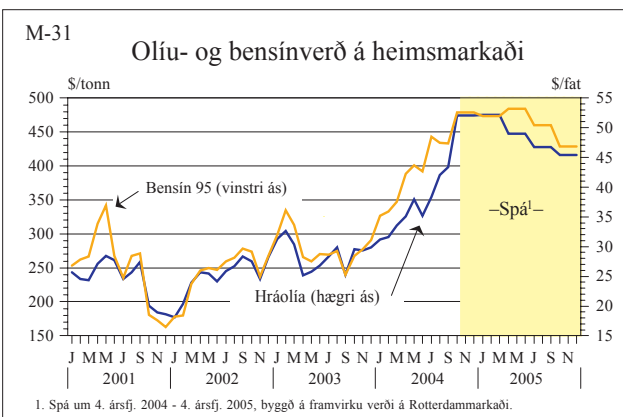
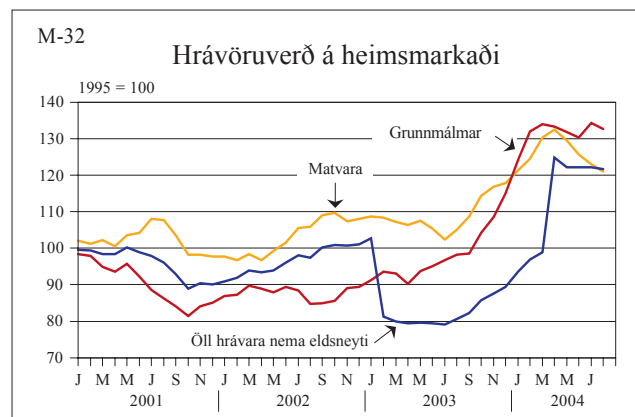
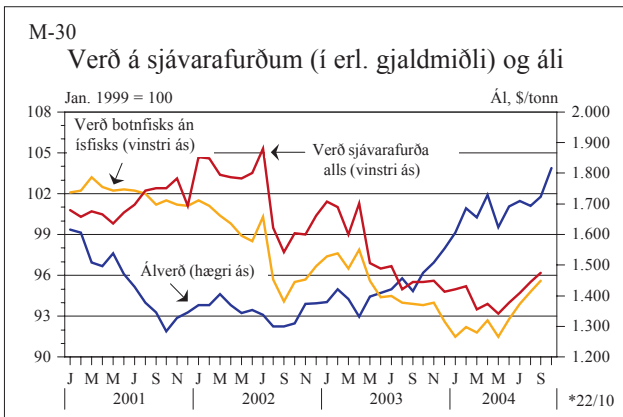
- Vöruútflutningur í september jókst um rúmlega 37% á föstu gengi frá september í fyrra.
- Vöruinnflutningur í september var nær óbreyttur á föstu gengi frá september í fyrra.
- Botnfiskafli í september var rúmlega 7% minni en fyrir ári, en afli uppsjávarfiska dróst saman um rúmlega helming.
- Verð sjávarafurða í erlendri mynt var nánast óbreytt í september miðað við sama tíma fyrir ári.
- Hraólia hefur hækkað um 75% í verði á síðustu tólf mánuðum og bensín nokkru meira, eða um 80%.
- Verð hrávöru án eldsneytis hefur hækkað um helming sl. tólf mánuði.

III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði

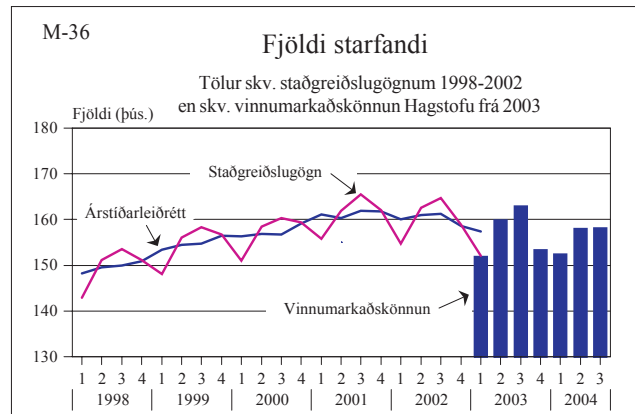
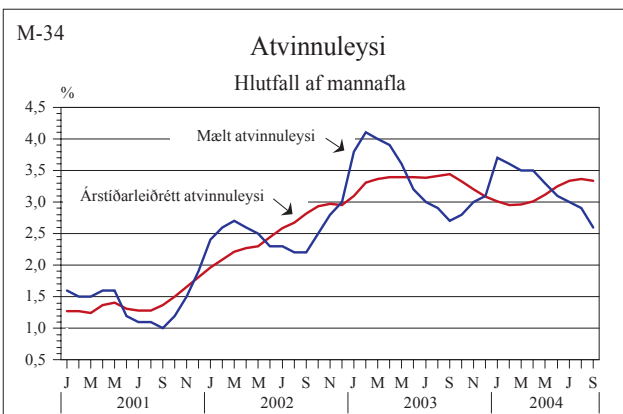
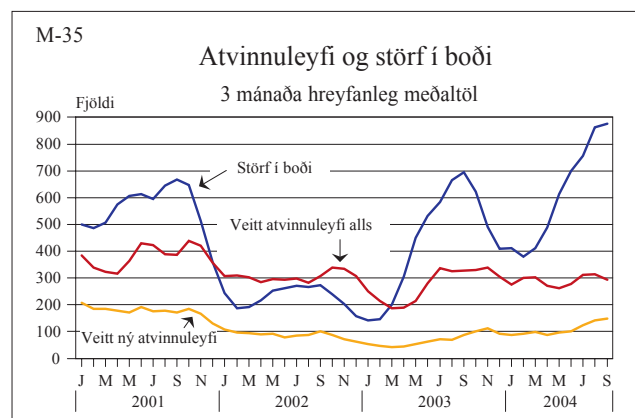

III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði

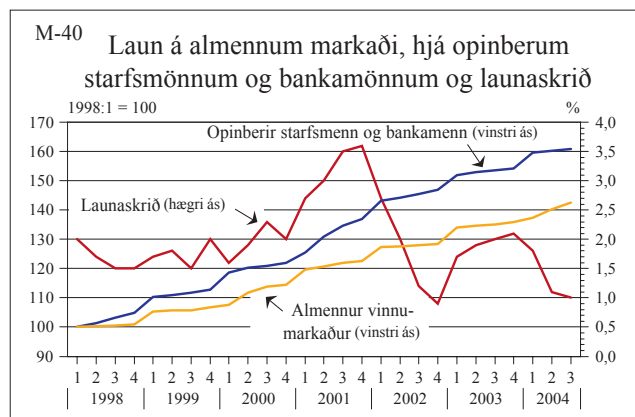
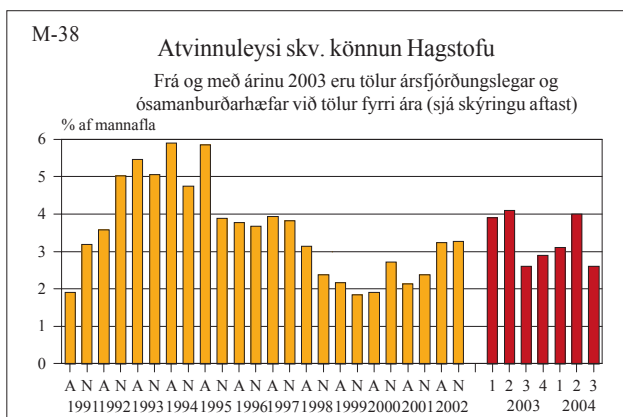
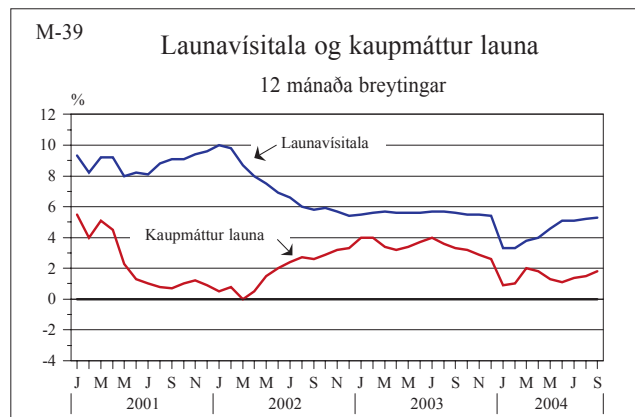
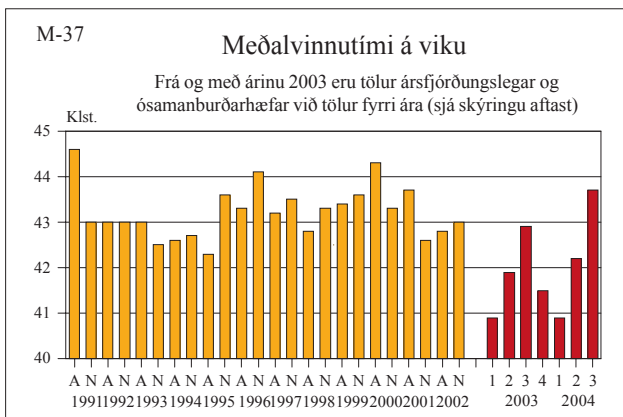

IV Vinnumarkaður og tekjur

- Skráð atvinnuleysi minnkaði milli ágúst og september um 0,3 prósentur og var 2,6%.
- Að teknu tilliti til árstíðarsveiflu var skráð atvinnuleysi nánast óbreytt milli mánaða, eða 3,3%.
- Atvinnuþáttaka dróst saman um 3 prósentur á þriðja ársfjórðungi miðað við sama árafjórðung 2003. Vinnumagn dróst sama um 0,6 prósentur á sama tíma.
- Á þriðja ársfjórðungi var launavisitala 5,1% hærrí en á sama tíma í fyrra, þar af voru laun á almennum markaði 5,4% hærrí og laun opinberra starfsmanna og bankamanna 4,8% hærrí.
- Kaupmáttur launa á þriðja ársfjórðungi var 1,5% meiri en á sama tíma í fyrra, þar af hækkaði kaupmáttur á almennum markaði um 1,8% og um 1,2% hjá opinberum starfsmönnum og bankamönnum.

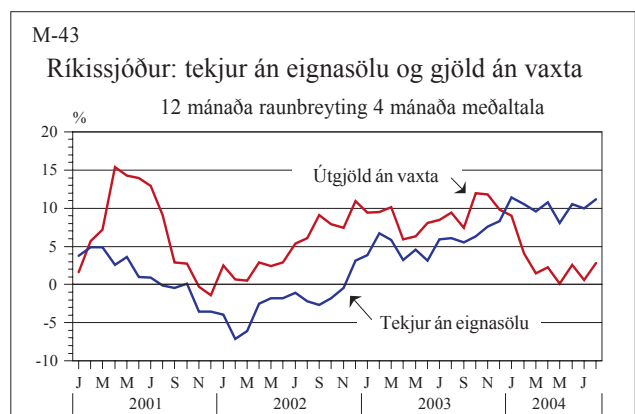
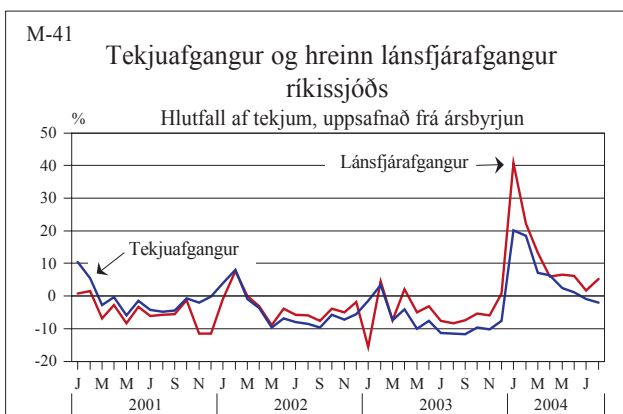
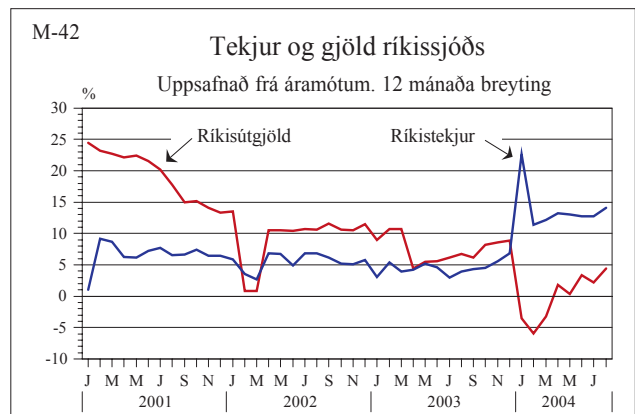

IV Vinumarkaður og tekjur

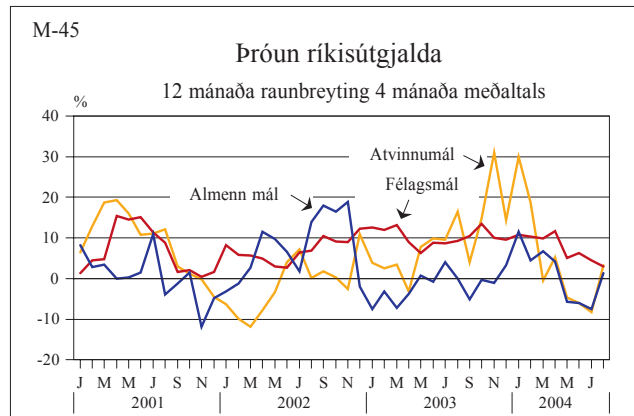
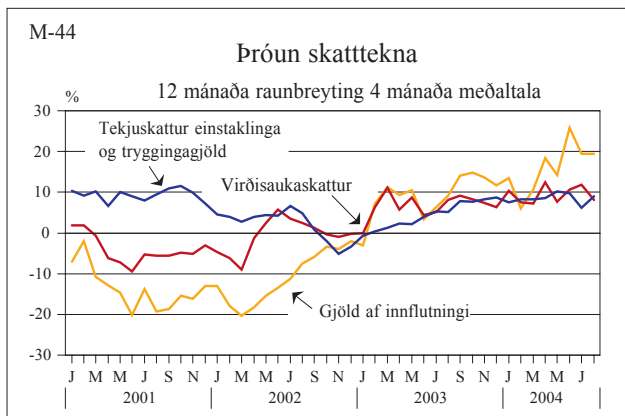

V Opinber fjármál

- Gjöld ríkissjóðs voru 8½ ma.kr umfram tekjur til ágústloka en 6½ ma.kr. til jafnlengdar 2003. Með bókhaldsleiðréttingu og leiðréttingu vegna sölu eigna 2003, voru gjöld umfram tekjur 14½ ma.kr en 18 ma.kr. fyrir ári.
- Útgjöld voru að raungildi 4% meiri en í fyrra, en 1½% meiri ef leiðrétt er fyrir breyttri bókhaldsframsetningu.
- Tekjur ríkissjóðs fyrstu átta mánuði ársins voru að raunvirði 3% meiri en á sama tíma í fyrra. Ef leiðrétt er fyrir meiri eignasölu 2003 nam raunvöxturinn 11%.
- Það sem af er ári hefur innheimtur tekjuskattur einstaklinga og tryggingagjöld verið 9% hærri en til jafnlengdar 2003, virðisaukaskattur 10% hærri og innflutningsskattar 19% hærri.

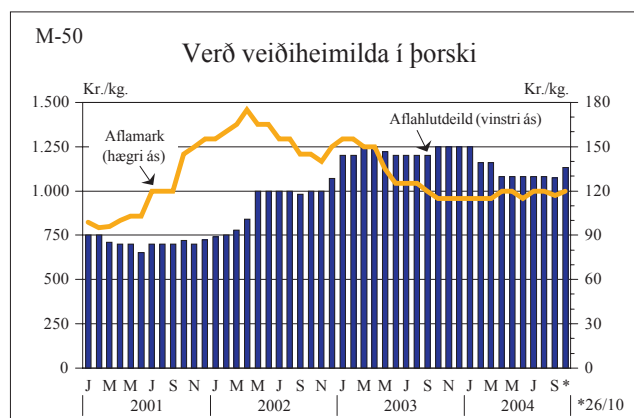
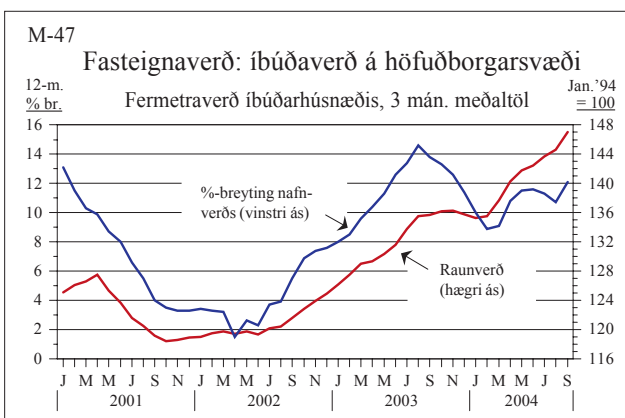
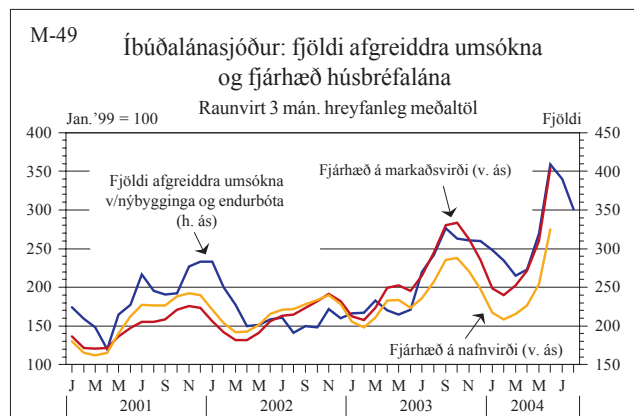
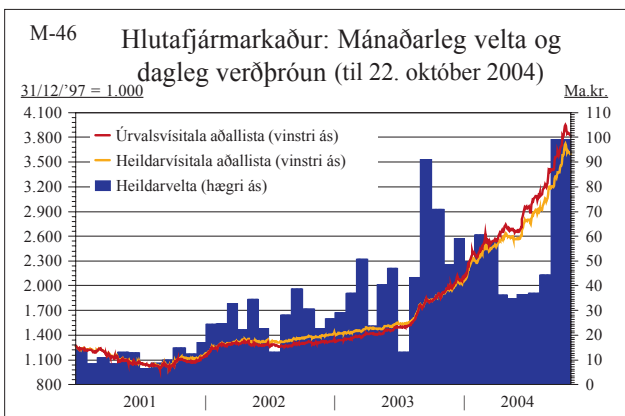
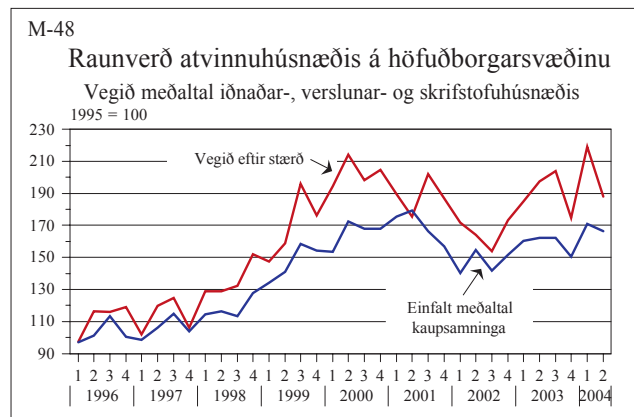

V Opinber fjármál

VI Eignamarkaðir

- Verðvísitala íbúðarhúsnæðis á höfuðborgarsvæðinu hækkaði í september um 3,3% frá fyrri mánuði.
- Þinglýstir kaupsamningar vegna íbúðarhúsnæðis á höfuðborgarsvæðinu og Akureyri voru u.þ.b. þriðjungi fleiri á fjórum vikum til 21. október sl. en á sama tíma í fyrra.
- Í endurskoðun er gagnaöflun um lánveitingar vegna íbúðakaupa einstaklinga. Í mynd 49 eru nýjustu upplýsingar frá Íbúðalánasjóði um fjölda afgreiddra umsókna vegna nýbygginga og endurbóta á íbúðarhúsnæði.
- Úrvalsvísitalan hafði hinn 22. október hækkað um 82% frá áramótum, en hefur lækkað töluvert á ný undanfarna daga.

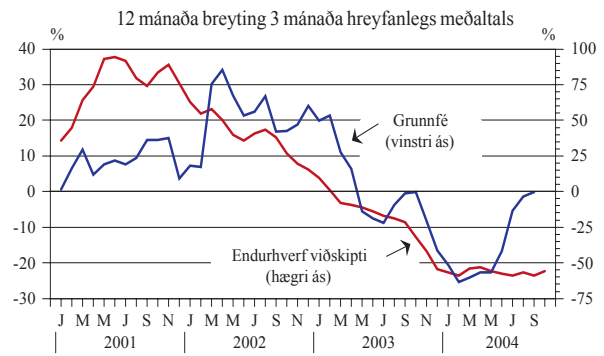

VII Fjármálamarkaðir

- Raunstýrivextir Seðlabankans voru 3% hinn 22. október.
- Skammtíma vaxtamunur við útlönd hefur verið að meðaltali 4,6 prósentur eftir hækkingu stýrivaxta 17. september en var 4,2 prósentur í ágúst.
- Ávöxtunarkerfið óverðtryggðra ríkisbréfa bendir til þess að markaðurinn geri ráð fyrir að stýrivextir verði hækkaðir um hálfu prósentu á næstu þremur mánuðum og um eina prósentu á næstu tveimur árum.
- Undanfarna þrjú mánuði hefur tólf mánaða útlánaaukning innlánsstofnana verið 26,6% og 27,6% meiri án áætlaðrar gengis- og verðuppfærslu.

M-54

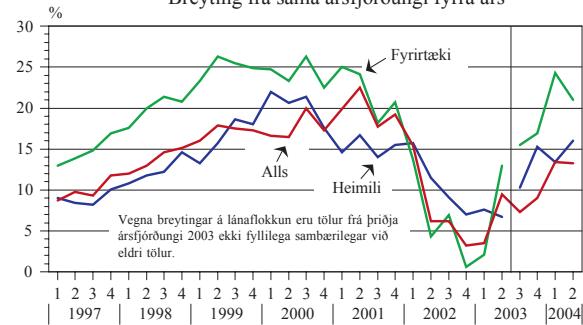
Grunnfé og endurhverf viðskipti við Seðlabankann

M-51

Útlánaaukning lánakerfisins

Breyting frá sama ársfjórðungi fyrra árs

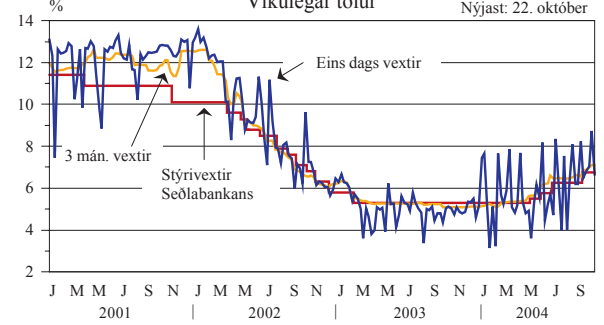

M-55

Stýrivextir SÍ og vextir á peningamarkaði

Vikulegar tölur

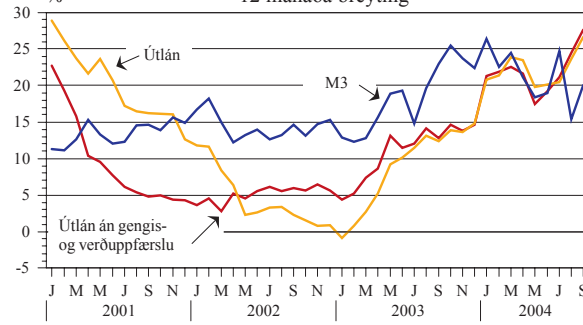
Nýjast: 22. október

M-52

M3 og innlend útlán innlánsstofnana

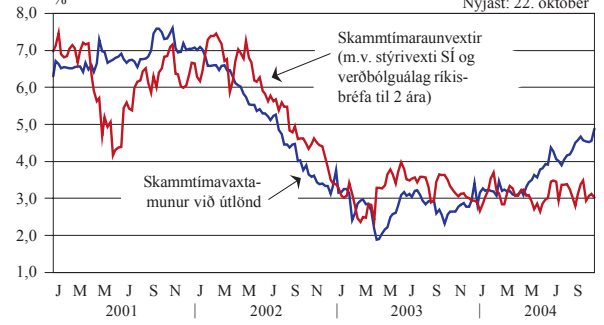
12 mánaða breyting

M-56

Skammtíma vextir og vaxtamunur við útlönd

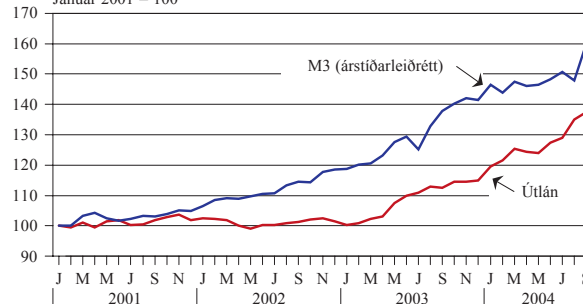
Nýjast: 22. október

M-53

Raungildi M3 og innleindra útlána innlánsstofnana

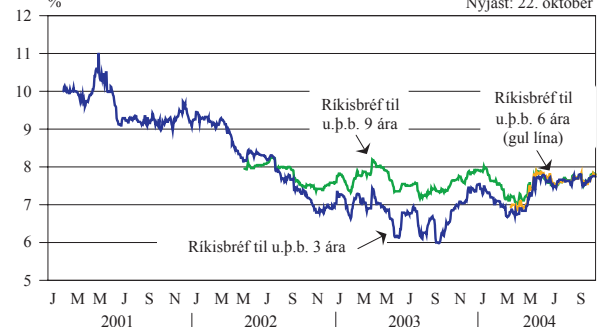
Janúar 2001 = 100

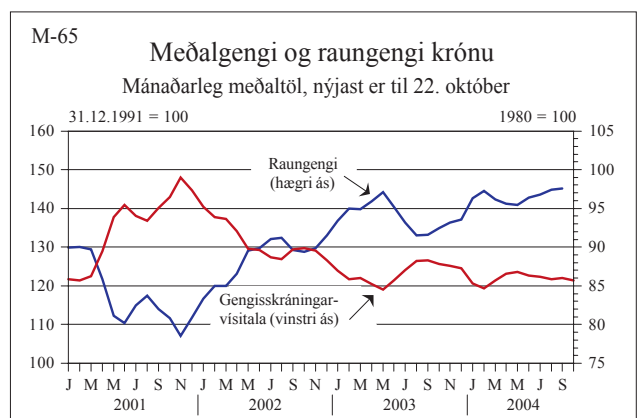
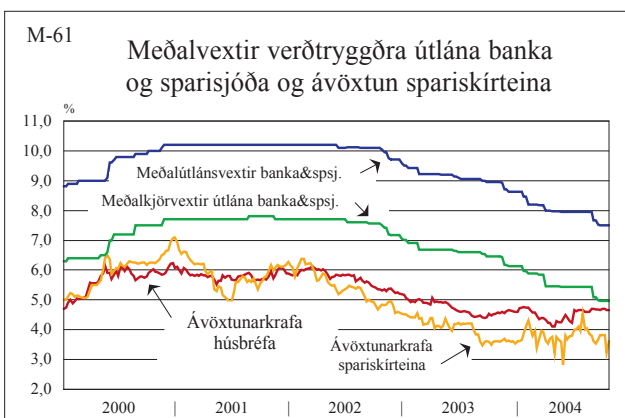
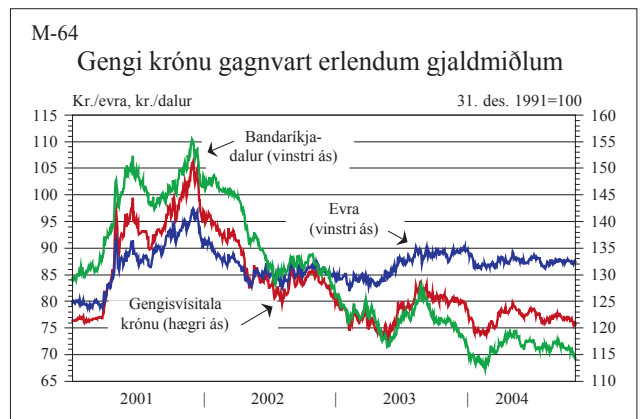
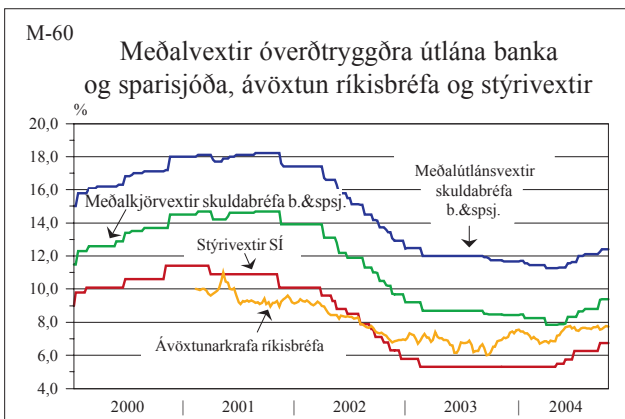
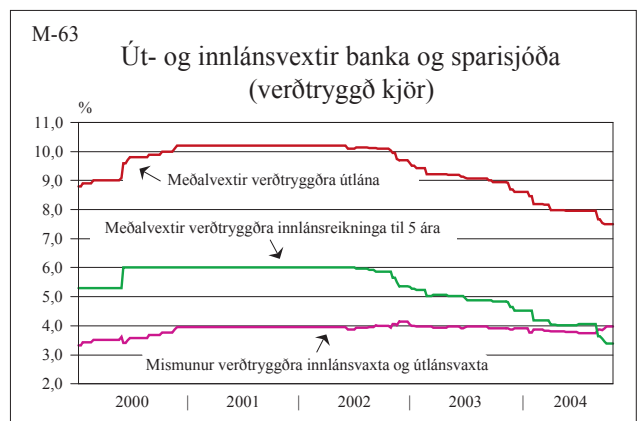
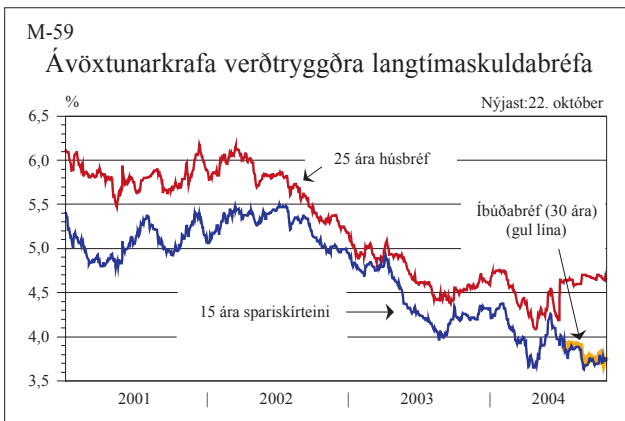
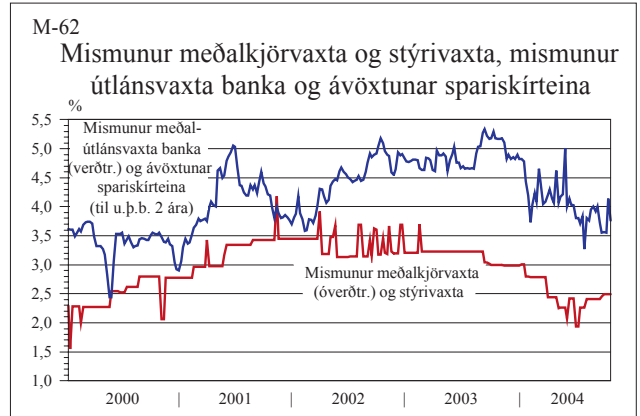
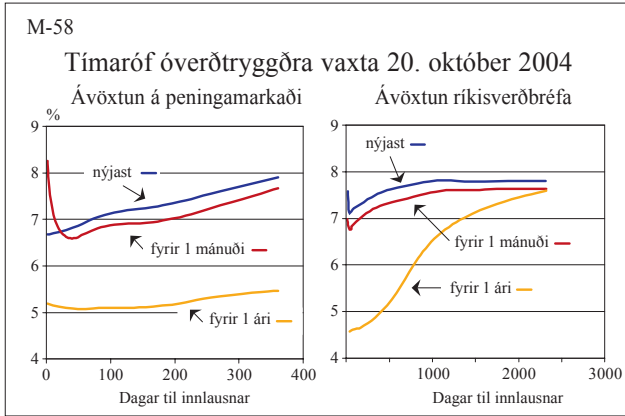
M-57

Ávöxtunarkrafa óverðtryggðra skuldabréfa

Nýjast: 22. október

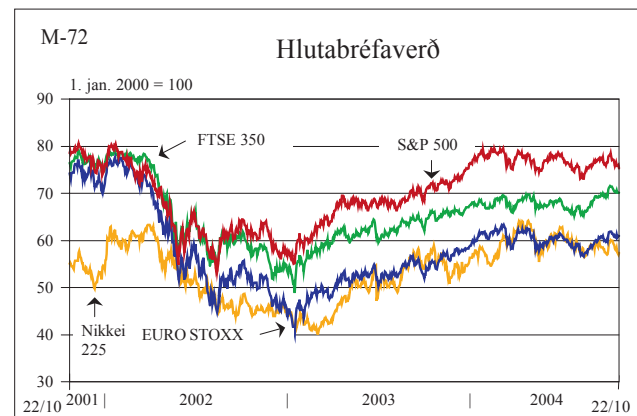
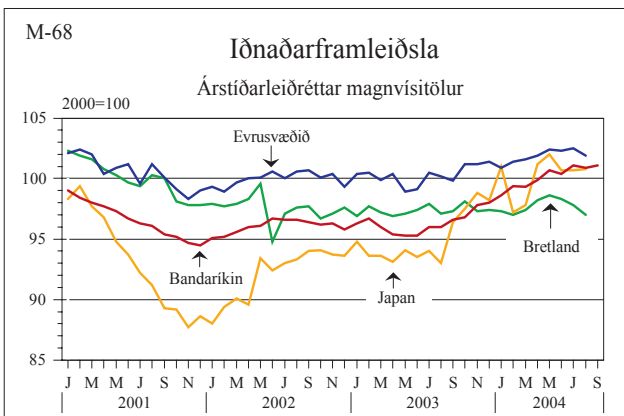
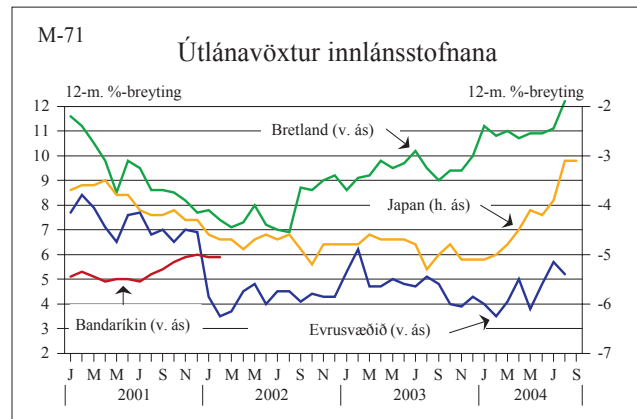
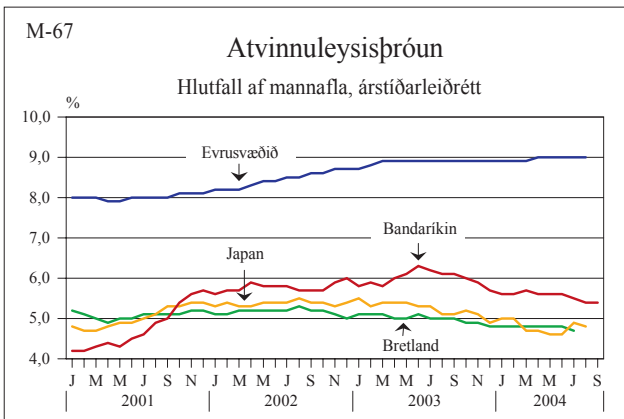
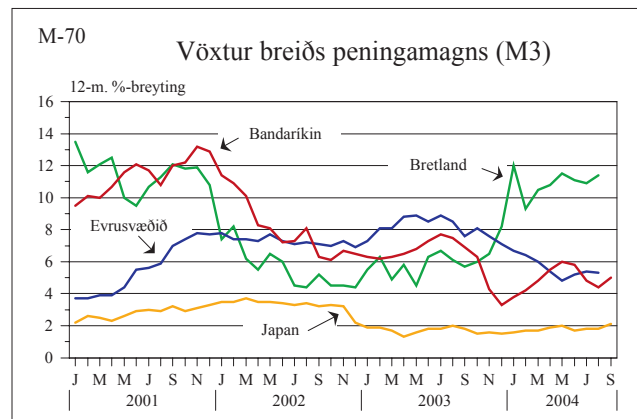
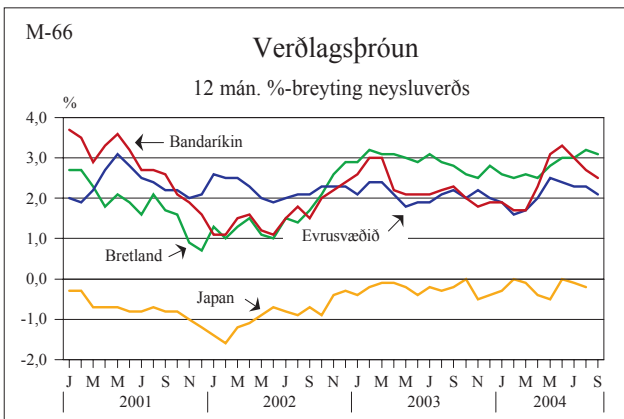
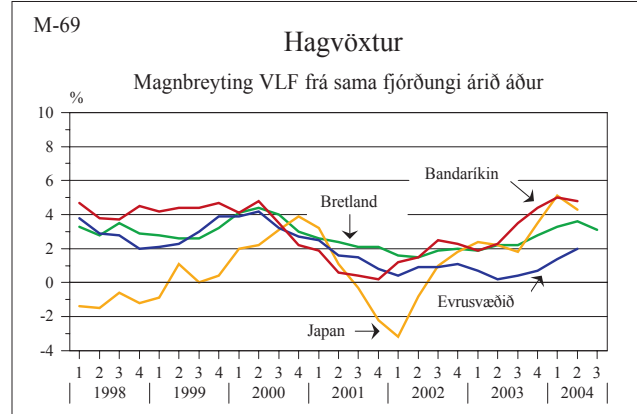

VII Fjármálamarkaðir

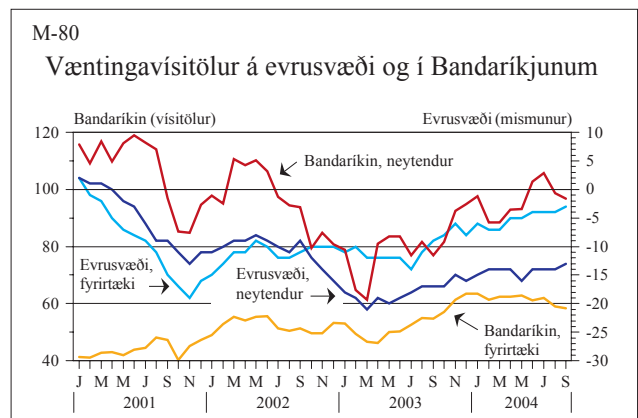
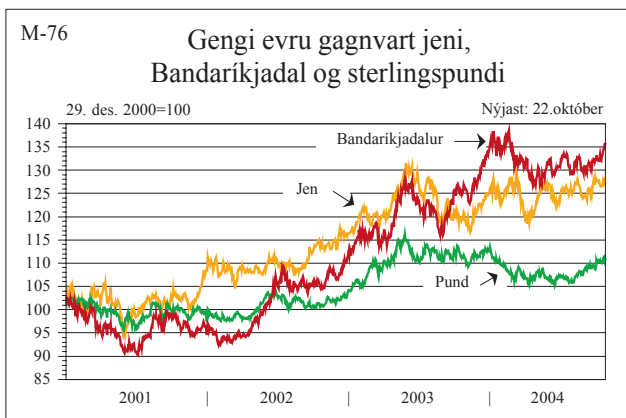
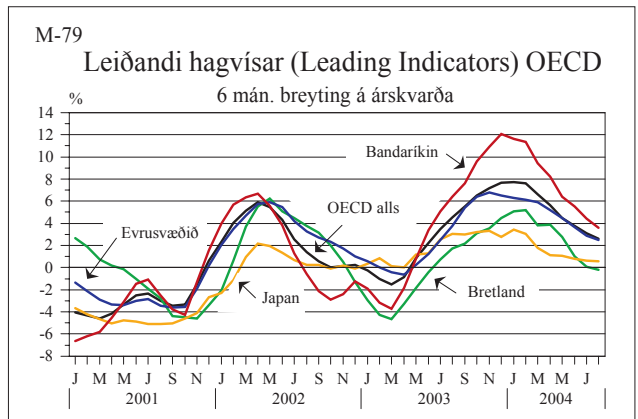
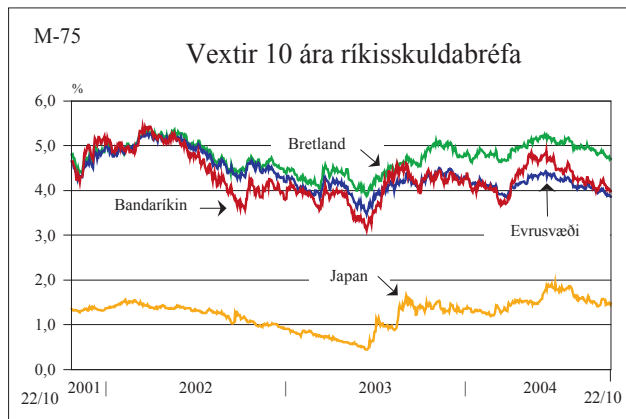
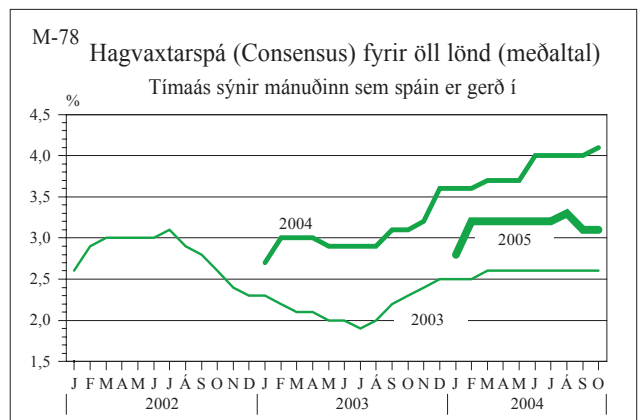
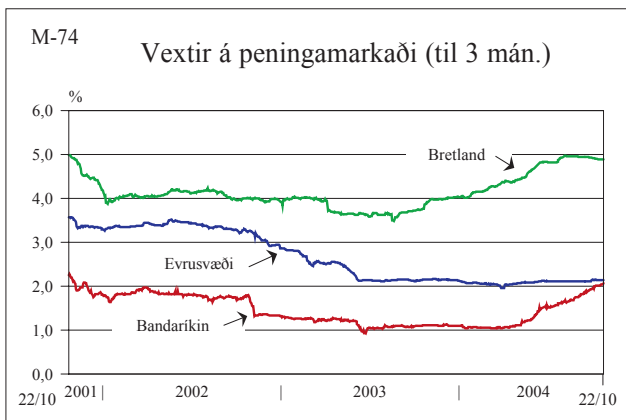
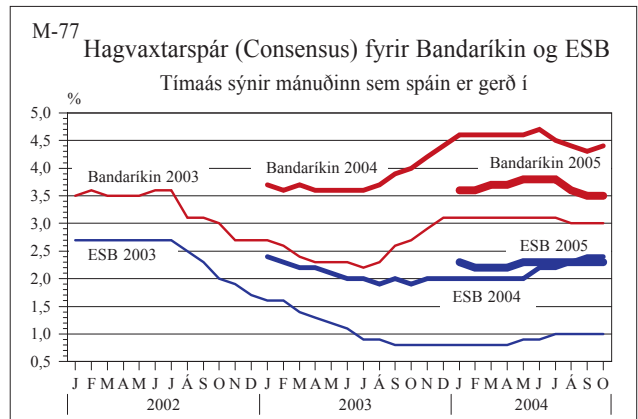
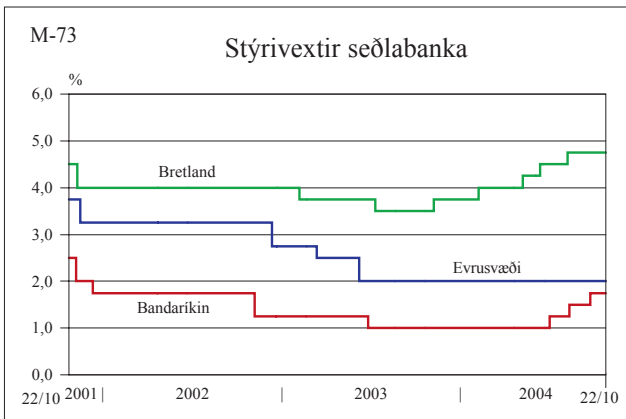

VIII Alþjóðleg efnahagsmál

- Hagvöxtur í Japan hægði á sér á öðrum ársfjórðungi miðað við næstu tvo ársfjórðunga á undan.
- Á evrusvæði dróst iðnaðarframleiðslan saman í flestum löndum í ágúst.

VIII Alþjóðleg efnahagsmál

Skýringar við myndir í Hagvísum Seðlabanka Íslands

Mynd 1. Verðbólga (VNV og kjarnavísitölur)

Heimild: Hagstofa Íslands. 12 mánaða %-breyting vísitölu neysluverðs og kjarnavísitalna 1 og 2. Einnig er sýnt verðbólguþéttunarmarkmið Seðlabanka Íslands sem tekið var upp í mars 2001.

Mynd 2. Verðlagsþróun: vörur

Heimild: Hagstofa Íslands. Sýndar eru 12 mánaða %-breytingar vísitölu neysluverðs og tveggja undirliða hennar; innlendra vara án búvara og grænmetis og innfluttra vara án áfengis og tóbaks.

Mynd 3. Verðlagsþróun: húsnæði og þjónusta

Heimild: Hagstofa Íslands. Sýndar eru 12 mánaða %-breytingar vísitölu neysluverðs og þriggja undirliða hennar; húsnæðis, opinberrar þjónustu og annarrar þjónustu

Mynd 4. Verð innfluttrar vöru í vísitölu neysluverðs og vöruskiptavegin innflutningsgengisvísitala

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Verð á innfluttum vörum án áfengis og tóbaksverðs í vísitölu neysluverðs. Vísitala með meðaltal tímabilsins sem myndin sýnir sem grunnildi. Vöruskiptavegin innflutningsgengisvísitala, meðaltal mánaðar, mars 1997 = 100.

Mynd 5. Verðbólga á Íslandi og í viðskiptalöndunum

Heimildir: Hagstofa Íslands, Eurostat. Verðbólga á Íslandi og á EES-svæðinu miðað við 12 mánaða breytingu samræmdrar vísitölu neysluverðs (HICP). Verðbólga í viðskiptalöndunum er miðuð við 12 mánaða breytingu vísitölu neysluverðs í Bandaríkjunum, Japan og Sviss en 12 mánaða breytingu í samræmdrar vísitölu neysluverðs í öðrum viðskiptalöndum.

Mynd 6. Verðlagsþróun: matvara, dagvara og bensín

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Sýndar eru 12 mánaða %-breytingar í verðvísitölum þriggja undirflokka vísitölu neysluverðs; matvöru, dagvöru og bensíns.

Mynd 7. Verðbólguvæntingar

Heimild: Seðlabanki Íslands. Mælikvarðar á verðbólguvæntingar eru annars vegar verðbólguvæntingar almennings og fyrirtækja og hins vegar verðbólguálag ríkisskuldabréfa. Væntingar eru skv. könnunum sem Gallup gerir fyrir Seðlabankann. Á árunum 2000-2002 sá IBM (áður PriceWaterHouseCoopers) um kannanir á verðbólguvæntingum almennings. Spurt er hver verðbólgan muni verða næstu 12 mánuði. Verðbólguálag ríkisskuldabréfa til 2 og 3 ára er reiknað út frá ávöxtunarkröfu ríkisvixla, ríkisbréfa og spariskírteina. Búinir eru til ferlar fyrir ávöxtun m.v. tímalengd þar sem brúað (interpolerað) er á milli einstakra flokka óverðtryggðra bréfa og verðtryggðra. Verðbólguálagið er þá munurinn á ávöxtun ferlanna í tilteknum tímalengdum. Fram til 15. apríl 2003 er verðbólguálag sýnt sem hlutfall ávöxtunarkröfu ríkisbréfa og spariskírteina til svipaðrar tímalengdar. Tölur eru í mánaðarlok 2001 - 2003 og daglegar frá 5. janúar 2004.

Mynd 8. Ársfjórðungslegur hagvöxtur og þjóðarútgjöld

Heimild: Hagstofa Íslands. Magnbreyting vergrar landsframleiðslu og þjóðarútgjalda frá sama fjórðungi á fyrra ári.

Mynd 9. Ársfjórðungsleg neysla og fjárfesting

Heimild: Hagstofa Íslands. Magnbreyting einkaneyslu, samneyslu og fjárfestingar frá sama fjórðungi á fyrra ári.

Mynd 10. Ársfjórðungsleg utanríkisviðskipti

Heimild: Hagstofa Íslands. Magnbreyting útflutnings og innflutnings frá sama fjórðungi á fyrra ári.

Mynd 11. Velta samkvæmt virðisaukaskattskýrslum

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Sýndar eru tölur um heildarveltu og veltu innanlandsgreina. Tölur eru raunvirtar með vísitölu neysluverðs án bensíns og húsnæðis og árstíðarleiddar. Vísitölur, 1998=100.

Mynd 12. Dagvöruvelta

Heimild: Samtök verslunar og þjónustu (SVP). Vísitala veltu dagvöru í smásölu. Raunvirt með verðvísitölu dagvöru í neysluvöruvísitölunni. Nóvember 2001=100. Vísitalan er reiknuð af IMG skv. upplýsingum sem berast beint frá fyrirtækjum og er miðað við að a.m.k. 80% fyrirtækja í greininni skili upplýsingum.

Mynd 13. Greiðslukortavelta

Heimild: Seðlabanki Íslands. Velta greiðslukorta (samanlögð velta debetkorta og kreditkorta) innanlands og erlendis. Staðvirt er með vísitölu neysluverðs (velta innanlands) og meðalgengisvísitölu (velta erlendis). Sýnd er breyting veltu frá fyrra ári í %, annars vegar í einum mánuði og hins vegar á tímabilinu frá ársbyrjun til loka hvers mánaðar.

Mynd 14. Velta og afkoma skráðra atvinnufyrirtækja

Heimild: Seðlabanki Íslands. Sýnd er raunveltuaukning og eftirfarandi hlutföll af veltu: hagnaður fyrir afskriftir og fjármagnsliði, hagnaður eftir skatta og fjármagnsliði. Úrtak er parað við fyrra ár og notaðar fyrirliggjandi upplýsingar hverju sinni.

Mynd 15. Sementssala og nýskráningar bifreiða

Heimildir: Sementsverksmiðjan hf., Aalborg Portland Ísland hf., BM Vallá og Bílgreinasambandið. Samanlögð sementssala þriggja seljenda. Sementssala í hverjum mánuði er árstíðarleidd og sýnd sem vísitala, 1995=100. Tölur um nýskráningar bifreiða ná yfir bæði nýjar og notaðar bifreiðir, alla flokka (fólks-, hópferða-, vöru- og sendibifreiðir). Reiknað er þriggja mánaða meðaltal og sýnd 12 mánaða breyting þess.

Mynd 16. Raforkusala

Heimild: Orkustofnun. Almenn raforkunotkun (þ.e. án notkunar stóriðju), án notkunar Landsvirkjunar. Árstíðarleiddréttar, mánaðarlegar tölur.

Mynd 17. Samningsverð í útboðum og hlutfall samningsverðs og kostnaðaráætlana

Heimildir: Framkvæmdasýsla ríkisins, Innkaupastofnun Reykjavíkur og Vegagerð ríkisins. Miðað er við ársfjórðungslegt, vegið meðaltal samninga. Sýnd er fjárhæð samninga og hlutfall samningsverðs og kostnaðaráætlana.

Mynd 18. Væntingavísitölur Gallup

Heimild: Gallup. Væntingavísitala Gallup ásamt vísitölum um mat á núverandi ástandi og væntingar til 6 mánaða.

Mynd 19. Ársfjórðungslegur viðskiptajöfnuður

Heimildir: Seðlabanki og Hagstofa Íslands. Viðskiptajöfnuður sýndur sem hlutfall af (i) vergri landsframleiðslu og (ii) útflutningi vöru og þjónustu í sama ársfjórðungi.

Mynd 20. Vöruskiptajöfnuður sem hlutfall af vöruútflutningi

Heimild: Hagstofa Íslands. Hreyfanlegt 12 mánaða hlutfall.

Mynd 21. Vöruinnflutningur og vöruútflutningur

Heimild: Hagstofa Íslands. Innflutningur eða útflutningur síðustu 12 mánaða sem hlutfall af 12 mánuðum þar á undan.

Mynd 22. Vöruútflutningur eftir vöruflokkum

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Sýnt er útflutningsverðmæti 3 flokka útflutningsvara (sjávarafurðir, ál og kísiljárn og iðnaðarvörur), reiknað á föstu gengi. Vísitala, janúar 2000=100.

Mynd 23. Vöruútflutningur

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Verðmæti vöruútflutnings, reiknað á föstu gengi m.v. útflutningsvegna meðalgengisvísitölu. Sýnt er 3 mánaða hreyfanlegt meðaltal, fyrir heildarvöruútflutning og vöruútflutning að undanskildum skipum og flugvélum.

Mynd 24. Árstíðarleiddréttur vöruinnflutningur

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Hreyfanlegt 3 mánaða meðaltal vöruinnflutnings er árstíðarleiddrétt. Sett á fast verð og gengi með vísitölu erlends verðlags og meðalgengisvísitölu m.v. innflutning. Vísitala erlends verðlags er fengin með því að veða saman með gengisvögninni vísitölur verðlags í helstu viðskiptalöndum.

Mynd 25. Verð- og magnþróun í vöruviðskiptum

Heimild: Hagstofa Íslands. Verð og magnþróun innflutnings og útflutnings. Almennur innflutningur jafngildir heildarvöruinnflutningi að frátöldum skipum flugvélum og ýmsum vörum (afgangslíður). Almennur útflutningur jafngildir heildarvöruútflutningi að frádregnum skipum, flugvélum og ýmsum vörum (afgangslíður).

Mynd 26. Þjónustujöfnuður

Heimild: Seðlabanki Íslands. Sýnd er breyting verðmætis útfluttrar og innfluttrar þjónustu frá sama fjórðungi fyrra árs, reiknað á föstu gengi.

Mynd 27. Undirþættir viðskiptajafnaðar

Heimild: Seðlabanki Íslands. Viðskiptajöfnuður í hverjum ársfjórðungi í ma.kr., skipt eftir helstu undirþáttum (vöruskiptajöfnuður, þjónustujöfnuður og þáttatekjajöfnuður.) Rekstrarframlög eru talin með þáttatekjum.

Mynd 28. Mánaðarlegar aflatölur

Heimild: Hagstofan. Mánaðarlegt aflamagn (í tonnum) botnfisks, uppsjávarfisks og annarra tegunda.

Mynd 29. Afli og útflutningsverðmæti sjávarafurða

Heimild: Hagstofan. Afli íslenskra skipa á heimamíðum og fjarlægum. Sýnt er aflamagn eftir helstu flokkum, uppsafnað frá ársbyrjun til loka næstliðins mánaðar. Verðmæti útfluttra sjávarafurða eru f.o.b.-tölur á nafnvirði, frá áramótum, en ná oftast mánuði styttra fram en tölur um aflamagn.

Mynd 30. Verð á sjávarafurðum og áli

Heimildir: Hagstofa Íslands og London Metal Exchange (LME). Verð sjávarafurða mælt í íslenskum krónum er reiknað á Hagstofu Íslands. Það er umreiknað yfir í erlendan gjaldmiðil með því að deila með vöruskiptavog m.v. útflutning. Verð áls frá LME. Sýnd eru mánaðarleg meðaltöl og auk þess nýjasta álverð. Ekki er árstíðarleiddrétt.

Mynd 31. Olíu- og bensínverð

Heimild: Bloomberg. Hraólaía, bensín og IPE, framvirkt verð. Sýnd eru mánaðarleg meðaltöl, seinustu dagverð og framvirkt verð næstu fjögurra ársfjórðunga.

Mynd 32. Hrávöruverð á heimsmarkaði

Heimild: EcoWin/IMF. Mánaðarlegar tölur. Hrávöruverð án eldsneytis, verð á grunnmálum og verðlag matvæla.

Mynd 33. Ársfjórðungslegt raungengi

Heimild: Seðlabanki Íslands. Ársfjórðungslegar tölur. Raungengi miðað við hlutfallslegt neysluverð annars vegar og hlutfallsleg laun hins vegar.

Mynd 34. Atvinnuleysi

Heimildir: Vinnumálastofnun, Seðlabanki Íslands. Mánaðarlegar tölur. Skráð atvinnuleysi sem hlutfall af mannafla, mælt og árstíðarleiðrétt. Skráð atvinnuleysi er meðalfjöldi einstaklinga sem skráðir eru á atvinnumiðlunum á öllu landinu, sem hlutfall af áætluðum mannafla á vinnumarkaði í hverjum mánuði.

Mynd 35. Atvinnuleyfi og störf í boði

Heimild: Vinnumálastofnun. 3ja mánaða hreyfanleg meðaltöl. Heildarfjöldi útgefna atvinnuleyfa er sýndur og einnig fjöldi nýrra leyfa (og leyfa vegna nýs vinnustaðar). Framboð á lausum störfum hjá vinnumiðlunum í lok hvers mánaðar.

Mynd 36. Fjöldi starfandi

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Frá 2003 er byggt á upplýsingum úr ársfjórðungslegri vinnumarkaðsrannsókn Hagstofu. Fram til ársins 2003 var byggt á upplýsingum úr staðgreiðslugögnum. Niðurstöður frá og með janúar 2003 eru því ekki fyllilega sambærilegar við fyrri niðurstöður.

Mynd 37. Vinnumagn og meðalvinnutími á viku

Heimild: Hagstofa Íslands. Byggt er á upplýsingum úr vinnumarkaðsrannsókn Hagstofu. Fram til ársins 2003 náði vinnumarkaðsrannsóknin einungis til sinnar hvorrar vikunnar í apríl og nóvember en frá og með janúar 2003 er rannsóknin samfelld, hverju ársfjórðungsúrtaði skipt jafnt á 13 vikur og niðurstöður birtar ársfjórðungslega. Niðurstöður frá og með janúar 2003 eru því ekki fyllilega sambærilegar við fyrri niðurstöður.

Mynd 38. Atvinnuleysi skv. könnun Hagstofu

Heimild: Hagstofa Íslands. Byggt er á upplýsingum úr vinnumarkaðsrannsókn Hagstofu. Fram til ársins 2003 náði vinnumarkaðsrannsóknin einungis til sinnar hvorrar vikunnar í apríl og nóvember en frá og með janúar 2003 er rannsóknin samfelld, hverju ársfjórðungsúrtaði skipt jafnt á 13 vikur og niðurstöður birtar ársfjórðungslega. Niðurstöður frá og með janúar 2003 eru því ekki fyllilega sambærilegar við fyrri niðurstöður.

Mynd 39. Launavísitala og kaupmáttur launa

Heimild: Hagstofa Íslands. 12 mánaða breyting launavísitölnnar, tímabil miðast við útreikningstíma. Kaupmáttur sem launavísitala staðvirt með vísitölu neysluverðs.

Mynd 40. Laun á almennum markaði, hjá opinberum starfsmönnum og launaskrið

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Ársfjórðungslegar tölur. Laun á almennum markaði og laun hjá opinberum starfsmönnum og bankamönnum eru undirliðir launavísitölnnar. Tímabil miðast við útreikningstíma vísitölnnar. Launaskrið er hækkun launa á almennum markaði samkvæmt launavísitölu umfram mat hagfræðisviðs á hækkun vegna kjarasamninga. Myndin sýnir launaskrið yfir sl. 4 ársfjórðunga.

Mynd 41. Tekjuafgangur og hreinn lánsfjárafgangur ríkissjóðs

Heimildir: Mánaðaryfirlit Fjársýslu ríkisins og Seðlabanki Íslands. Tekjuafgangur frá ársbyrjun til loka hvers mánaðar, sýndur sem hlutfall af tekjum. Lánsfjárafgangur frá ársbyrjun sem hlutfall af tekjum. Lánsfjárafgangur er tekjuafgangur að viðbættu innstreymi afborgana af veittum lánum umfram ný lán, hækkun viðskiptaskulda umfram viðskipta eignir og innstreymi vegna eignasölu að frádregnu ústreymi vegna hlutafjárkaupa og eiginfjárfirlaga. Ef lánsfjárafgangur er jákvæður er tækifæri til að greiða niður skuldir.

Mynd 42. Tekjur og gjöld ríkissjóðs

Heimildir: Mánaðaryfirlit Fjársýslu ríkisins og Seðlabanki Íslands. Sýnd er hlutfallsleg breyting tekna og gjalda ríkissjóðs á milli ára, miðað við uppsafnaðar tölur frá ársbyrjun til loka hvers mánaðar. Óreglulegum liðum er sleppt til að gera tölur samanburðarhæfar milli ára.

Mynd 43. Tekjur ríkissjóðs án eignasölu og gjöld ríkissjóðs án vaxta

Heimildir: Mánaðaryfirlit Fjársýslu ríkisins. Tekjur ríkissjóðs án eignasölu og gjöld ríkissjóðs án vaxta. 12 mánaða raunbreyting milli 4ra mánaða hlaupandi meðaltala miðað við vísitölu neysluverðs.

Mynd 44. Dróun skatttekna ríkissjóðs

Heimildir: Mánaðaryfirlit Fjársýslu ríkisins og Seðlabanki Íslands. Þrír flokkar skatttekna; tekjuskattur einstaklinga og tryggingagjöld, virðisaukaskattur og gjöld tengd innflutningi og áfengi. 12 mánaða raunbreyting milli 4ra mánaða hlaupandi meðaltala, miðað við vísitölu neysluverðs.

Mynd 45. Þróun ríkisútgjalda

Heimildir: Mánaðaryfirlit Fjársýslu ríkisins og Seðlabanki Íslands. Þrjú tegundaflokkar útgjalda ríkis; Rekstarútgjöld, tilfærslur og fjárfesting; þá vantar á viðhald og vaxtagjöld. Áður voru birt útgjöld vegna helstu málefnaflokkna. 12 mánaða raunbreyting milli 4ra mánaða hlaupandi meðaltala miðað við vísitölu neysluverðs.

Mynd 46. Hlutfjármarkaður: Mánaðarleg velta og dagleg verðþróun

Heimild: Kauphöll Íslands. Sýnd er mánaðarleg heildarvelta skráðra hlutabréfa (á þingi og utan þings, Tilboðsmarkaður meðtalinn) og dagleg gildi úrvals vísitölu og þingvísitölu aðallista. Nýjasta talan um veltu er velta yfirstandandi mánaðar til og með föstudegi fyrir útgáfu Hagvísu.

Mynd 47. Fasteignaverð: Íbúðaverð á höfuðborgarsvæði

Heimildir: Fasteignamat ríkisins og Hagstofa Íslands. Núvirt fermetraverð (staðgreiðsluverð) íbúðarhúsnæðis á höfuðborgarsvæðinu miðað við nýja vísitölu Fasteignamats ríkisins (fyrst birt í maí 2004). Sýnd er vísitala raunverðs og 12 mánaða breyting nafnverðs. Mánaðargildin eru hreyfanleg þriggja mánaða meðaltöl.

Mynd 48. Raunverð atvinnuhúsnæðis á höfuðborgarsvæði

Heimildir: Fasteignamat ríkisins, Seðlabanki Íslands. Ársfjórðungstölur. Vegið meðaltal iðnaðar, verslunar og skrifstofuhúsnæðis, 1995=100. Sýnt er bæði einfalt meðaltal samninga og vegið eftir stærð húsnæðis.

Mynd 49. Íbúðalánasjóður: afgreidd húsbref og afgreiddar umsóknir vegna nýbygginga og endurbóta

Heimildir: Íbúðalánasjóður og Fasteignamat ríkisins. 3ja mánaða hreyfanleg meðaltöl. Tölur Íbúðalánasjóðs um afgreidd húsbref á nafnverði og markaðsvirði í hverjum mánuði eru staðvirkar með vísitölu fermetraverðs íbúðarhúsnæðis á höfuðborgarsvæðinu. Fjöldi afgreiddra húsbrefalána til nýbygginga einstaklinga og byggingaraðila og til endurbóta.

Mynd 50. Verð veiðiheimilda í þorski

Heimildir: LÍÚ og Kvótáþing. Sýnt er meðalverð hvers mánaðar á aflahlutdeild (varanlegur kvóti) og aflamarki (leigukvóti eða skammtímakvóti) í þorski.

Mynd 51. Útlánaaukning lánakerfisins

Heimild: Seðlabanki Íslands. Breyting frá sama ársfjórðungi síðasta árs. Útlán til heimila, fyrirtækja og útlán alls.

Mynd 52. M3 og innlend útlán innlánsstofnana

Heimild: Seðlabanki Íslands. 12 mánaða %-breytingar á mánaðarlokatölum. Útlánaþróun er einnig sýnd leiðrétt fyrir áætluðum áhrifum verðlags- og gengisbreytinga á stofn verðtryggðra og gengistryggðra lána. Við útreikning á breytingum milli ára er leiðrétt fyrir innkomu Kaupþings banka og Glitnis í reikninga innlánsstofnana með því að bæta útlánum þeirra við útlán innlánsstofnana á fyrra tímabilinu.

Mynd 53. Raungildi M3 og innlendra útlána innlánsstofnana

Heimild: Seðlabanki Íslands. Staða í lok hvers mánaðar er færð til fasts verðs með vísitölu neysluverðs. M3 er árstíðarleiðrétt. Janúar 2001=100.

Mynd 54. Grunnfé og endurhverf viðskipti við Seðlabankann

Heimild: Seðlabanki Íslands. Grunnfé Seðlabankans og staða endurhverfra viðskipta lánastofnana við Seðlabankann. Sýnd er 12 mánaða breyting 3 mánaða meðaltala.

Mynd 55. Stýrivextir Seðlabanka Íslands og vextir á peningamarkaði

Heimild: Seðlabanki Íslands. Vikulegar tölur um ávöxtun í endurhverfum verðbréfasamningum Seðlabankans við lánastofnanir og ávöxtun á peningamarkaði á skuldbindingum til 1 dags og 3 mánaða.

Mynd 56. Skammtímavextir og vaxtamunur við útlönd

Heimild: Seðlabanki Íslands. Munur 3 mánaða ríkisvixlavaxta á Íslandi og í viðskiptalöndunum. Skammtímarauðvextir eru reiknaðir sem vextir í endurhverfum verðbréfakaupum Seðlabankans leiðréttir fyrir reiknuðu verðbólguálagi ríkisbréfa til 2 ára (frá 15. apríl 2003). Fram til 15. apríl 2003 var verðbólguálagið metið sem munur á ávöxtunarkröfu óverðtryggðra ríkisbréfa og verðtryggðra spariskírteina. Frá og með júlí 2002 var miðað við flokkana RIKB 07 0209 og RIKS 05 0410 en þar áður var miðað við flokkana RIKB 03 1010 og RIKS 03 0210. Vikulegar tölur.

Mynd 57. Ávöxtunarkrafa óverðtryggðra skuldabréfa

Heimild: Seðlabanki Íslands. Ávöxtun ríkisbréfa miðað við hagstæðasta kauptilboð í flokkana RIKB 07 0209, RIKB 13 0517 og RIKB 10 0317. Daglegar tölur.

Mynd 58. Tímaróf óverðtryggðra vaxta

Heimild: Seðlabanki Íslands. Myndin vinstra megin sýnir REIBOR-vexti á lánum til mislangs tíma. Myndin hægra megin sýnir vexti í kaupþilboðum á ríkisvixlum og ríkisbréfum.

Mynd 59. Ávöxtunarkrafa verðtryggðra langtímaskuldabréfa

Heimild: Seðlabanki Íslands. Ávöxtun miðað við hagstæðasta kaupþilboð viðskiptavaka í spariskírteini, húsbréf og íbúðabréf. Sýndir eru flokkarnir RS15 1001, IBH26 0315 og HFF150434. Daglegar tölur.

Mynd 60. Meðalvextir óverðtryggðra útlána banka og sparisjóða, ávöxtun ríkisbréfa og stýrivextir

Heimild: Seðlabanki Íslands. Meðalvextir og meðalkjörvextir á óverðtryggðum skuldabréfalánnum banka og sparisjóða, ávöxtunarkrafa ríkisbréfa (flokkur RIKB 07 0209) og vextir í endurhverfum verðbréfa kaupum Seðlabankans.

Mynd 61. Meðalvextir verðtryggðra útlána banka og sparisjóða og ávöxtun spariskírteina

Heimild: Seðlabanki Íslands. Meðalvextir og meðalkjörvextir á verðtryggðum skuldabréfalánnum banka og sparisjóða og ávöxtunarkrafa húsbréfa (flokkur IBH 26 0315) og spariskírteina (flokkur RIKS 05 0410).

Mynd 62. Mismunur meðalkjörvaxta og stýrivaxta, mismunur útlánsvaxta banka og ávöxtunar spariskírteina

Heimild: Seðlabanki Íslands. Mismunur verðtryggðra meðalútlánsvaxta banka og sparisjóða og ávöxtunarkröfu spariskírteina til um 2 ára (flokkur RIKS 05 0410) (þessar raðir eru sýndar í mynd 61). Mismunur óverðtryggðra meðalkjörvaxta banka og sparisjóða og vaxta í endurhverfum verðbréfa kaupum Seðlabankans.

Mynd 63. Út- og innlánsvextir banka og sparisjóða (verðtryggð kjör)

Heimild: Seðlabanki Íslands. Vegið meðaltal meðalvaxta óverðtryggðra skuldabréfalána og vegið meðaltal innlánsvaxta á verðtryggðum reikningum bundnum í 60 mánuði hjá bönkum og sparisjóðum.

Mynd 64. Gengi krónu gagnvart evru og Bandaríkjadal og gengisskráningarvísitala krónu

Heimild: Seðlabanki Íslands. Gengi evru og Bandaríkjadals gagnvart krónu miðað við skráð opinbert viðmiðunargengi Seðlabanka Íslands og gengisskráningarvísitala krónunnar. Daglegar tölur.

Mynd 65. Meðalgengi og raungengi krónu

Heimild: Seðlabanki Íslands. Raungengi krónu, mánaðarlegar tölur miðað við hlutfallslegt neysliverð. Gengisskráningarvísitala íslensku krónunnar, mánaðarleg meðaltöl. Nýjasta gildi gengisskráningarvísitölu er meðaltal þeirra daga sem liðnir eru í mánuðinum til og með föstudegi fyrir útgáfu Hagvísu.

Mynd 66. Verðlagsþróun erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar 12 mánaða breyting neysliverðs í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 67. Atvinnuleysisþróun erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Árstíðarleiddrétt atvinnuleysi (fjöldi atvinnulausra sem hlutfall af mannafla) í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 68. Iðnaðarframleiðsla erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Árstíðarleiddrétt iðnaðarframleiðsla sem vísitala (2000=100) í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 69. Hagvöxtur erlendis

Heimild: EcoWin. Ársfjórðungslegar tölur. Magnbreyting vergrar landsframleiðslu frá sama fjórðung á fyrra ári í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 70. Vöxtur breiðs peningamagns erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Peningamagn skilgreint sem M3 eða því sem næst.

Mynd 71. Útlánávöxtur innlánsstofnana erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Útlán án markaðsverðbréfa. Tölur fyrir Bretland eru aðeins útlán til einkageira.

Mynd 72. Hlutabréfaverð erlendis

Heimild: EcoWin. Daglegar tölur. Sýndar eru breiðar hlutabréfavísitölur; S&P 500 í Bandaríkjunum, EURO STOXX Index á evrusvæðinu, FTSE 350 í Bretlandi og Nikkei 225 í Japan. Vísitölurnar eru allar settar á 100 í ársbyrjun 2000.

Mynd 73. Stýrivextir seðlabanka erlendis

Heimild: EcoWin. Daglegar tölur um stýrivextir Seðlabanka í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu og í Bretlandi.

Mynd 74. Vextir á peningamarkaði erlendis

Heimildir: EcoWin. Daglegar tölur um vexti á peningamarkaði til 3 mánaða í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu og í Bretlandi.

Mynd 75. Vextir 10 ára ríkisskuldabréfa erlendis

Heimild: EcoWin. Daglegar tölur. Vextir 10 ára ríkisskuldabréfa í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Japan og Bretlandi.

Mynd 76. Gengi evru gagnvart jeni, Bandaríkjadal og bresku pundi

Heimild: Seðlabanki Íslands. Daglegar vísitölur. Krossgengi m.v. íslenska krónu. Vísitölurnar eru settar á 100 29. desember 2000.

Mynd 77. Hagvaxtarspár fyrir Bandaríkin og ESB

Heimild: Concensus Forecasts. Spá um árlegan raunvöxt vergrar landsframleiðslu í Bandaríkjunum og í Evrópusambandinu. Byggt á mánaðarlegum spám 240 stofnana víðsvegar um heim sem vegnar eru saman. Sýndar eru spár fyrir næstliðið ár, yfirstandandi ár og næsta ár, og er einn ferill fyrir hvert ár.

Mynd 78. Hagvaxtarspár fyrir öll lönd (meðaltal)

Heimild: Concensus Forecasts. Spá um árlegan raunvöxt vergrar landsframleiðslu að meðaltali í þeim löndum sem Consensus Forecasts birtir spár fyrir. Byggt á mánaðarlegum spám 240 stofnana víðsvegar um heim sem vegnar eru saman. Sýndar eru spár fyrir næstliðið ár, yfirstandandi ár og næsta ár, og er einn ferill fyrir hvert ár.

Mynd 79. Leiðandi hagvísar (Leading Indicators) OECD

Heimildir: EcoWin, OECD. 6 mánaða breyting á árskvörðu. OECD, Bandaríkin, evrusvæðið, Bretland og Japan. Leiðandi hagvísar OECD eru samsettir og byggjast á breiðu safni annarra hagvísar.

Mynd 80. Væntingavísitölur á evrusvæðinu og í Bandaríkjunum

Heimildir: EcoWin, European Commission, The Conference Board í Bandaríkjunum og Institute for Supply Management (ISM Report on Business) í Bandaríkjunum. Sýndar eru væntingavísitölur fyrir neytendur og fyrirtæki.